

A la tercera haurà anat la vençuda?

LA BATALLA DE L'ESTATUT

La tercera setmana

A l'actitud d'atac contra l'Estatut, els parlamentaris catalans oposaren, de primer, una resistència passiva. Però, darrerament, ha canviat la situació i la minoria catalana empra l'ofensiva com a tàctica. Duta dintre els límits del seny i de la intel·ligència, és la defensa més eficaç. Era perillós que a la Cambra s'enrobustissin conceptes sofisticats certament, però hi havia risc que arrellessin — adhuc a l'ànim de gent de bona fe —, pel doble motiu de llur repetició no contradita i per l'afalac que representaven envers sentiments irreflexius que, per llei d'inèrcia, perpetuen en plena República la correntia mental del monarquisme. Tampoc no es podia admetre que Catalunya, per la veu dels seus representants, no reivindicqués els seus drets i no col·laborés a l'aclariment d'idees, que és d'interès general de tot l'Estat que siguin ben gravades a tots els cervells i a tots els cors.

Els discursos d'Antoni Xirau i de Lluís Nicolau d'Olwer iniciaren oportunament aquesta nova actitud. La paraula del primer fou concisa: tocà només les qüestions essencials i restablí les coses dins la seva veritat, alterada per les elucubracions històrico-metafísiques d'un savi catedràtic, molt fort en el fet de bastir enginyoses hipòtesis. Nicolau d'Olwer, detalladament, va rebatre les imputacions de Sánchez Román i Ortega y Gasset i, dins l'atmosfera enarriada dels doctes verbalismes, injectà l'aire fresc de les realitats.

Amadeu Hurtado, seguint la progressió creixent de les intervencions catalanes, ha passat, francament, a l'ofensiva. Amb la mateixa precisió que un feix de llum talla com una espasa la tenebra, tot el seu discurs, successivament, atua sota el pes de la cloror les confusions que s'agitaven dins l'ombra. Paraules d'una passió posada al servei de la intel·ligència, guanyaren l'atenció de la part més adversa de l'auditori i l'obligaren a escoltar amb respecte les veritats que hom els contava. Paraules de veritable republicà. El mèrit principal de l'oració és d'esser l'apologia republicana de l'Estatut de Catalunya.

Catalunya lluità contra el monarca. Les veus que se li alcen en contra parlen en nom d'una sobirania. Sobirania de què? D'un Estat amb drets anteriors i superiors als de la nació, considerada com un cos vivent, compost igualment de persones individuals i de persones collectives. Com si aquest Estat, una mena de despota en abstracte, no fos sinó un signe algebraic per substituir en tots els casos la monarquia foragitada pel voler unànime del país.

Catalunya ara lluita la seva segona batalla contra la monarquia. Si els pobles tenen o s'assignen missions, la de Catalunya dins Espanya és aquesta: col·laborar amb tot el seu esforç a la destrucció de la política monàrquica. I aquesta política monàrquica, per desgràcia, encara viu dins el pensament i el sentiment de moltes persones, les quals, enganyades per l'odi que han sentit a la persona dels darrers Borbons, no veuen dins la República més que això: l'expulsió d'un rei i de la seva família, i no saben sortir-se d'aquesta concepció primària. Desaparegut el rei, els cal alguna cosa que faci de sobirà absolut; és a dir, que esborri el ciutadà i anul·li tot allò que dins ell hi hagi de viu i de peculiar, per tant, de lliure; car l'anàlisi de concepte llibertat demostra que, dintre la realitat de l'existència dels homes i dels pobles, és sinònim d'espontaneïtat i de vida. I, a la inversa, l'espontaneïtat i la biologia són els enemics mortals dels que senten repugnància envers la llibertat i els quals, per tal de combatre-la, necessiten alguna cosa morta i forçada; a la monarquia absoluta, o bé, en substitució, l'Estat, amb drets anteriors i superiors a la realitat de la Nació.

Els devots d'aquesta mena de Constitució política són monàrquics sense monarquia. I, a Espanya no catalana, encara abunden. Però el dogma essencial de la República és el del poder del poble i, aleshores, la sobirania de l'Estat és una integració de sobirania que es van delegant més o menys parcialment, a partir de l'individu fins al cos social més complex, l'individu col·lectiu, i així, per diverses jerarquies, fins al superindividu, l'Estat. De manera que, en realitat, la quantitat de sobirania de l'Estat és el mínim de la que cal delegar-li per tal que pugui complir les seves funcions estatals. Donar-li'n més conduiria vers un sacrifici inútil de llibertat dels diversos components d'una nació, des de l'individu singular als plurals.

Resumint: l'Estat és sobirà, i aleshores no pot delegar cap funció sobirana: camí del despotisme feixista. O bé, el poble és sobirà i aleshores l'Estat no té més que aquella delegació de sobirania que necessita per funcionar. Únic sistema compatible amb la justícia. Sistema veritablement republicà.

No té, doncs, raó Maura quan diu que hom no pot dubtar del seu republicanisme. Ningú no dubta que ell és republicà; però, de quina mena de republicanisme?

* * *

Hurtado insistí molt en el caràcter de pacte entre Catalunya i l'Estat que té l'Estatut català. Quan feia aquesta afirmació, més que en advocat, parlava en polític; però és que al Parlament hom hi va per fer política.

Fa riure pensar que ningú que tingui sentit històric pugui dubtar un sol moment que, en concret, la tramitació de l'Estatut és un concert de dues voluntats; i, allà on hi ha dues voluntats, hi ha pacte. En dret polític, això es soluciona mitjançant la interpretació dels textos constitucionals, els quals fonamenten, en la lletra, el pacte.

Però, cal fixar-s'hi bé: què són les lleis constitucionals sinó articulacions de fets polítics? Una Constitució no és un invent de

la imaginació, sinó que neix de realitats vivents. Si no, pitjor per la Constitució.

Així veiem que, durant la confecció de la present, hom tingué compte d'evitar que barrés la porta a l'Estatut de Catalunya; és a dir, si ens situem a l'estadi anterior a la llei escrita, a la realitat esperant ésser legislada, és a dir, reconeguda i mesurada; què hi veiem sinó un pacte, una convenció de dues voluntats?; una mútua seguretat,

Amadeu Hurtado

basada en una doble confiança real i una doble desconfiança metòdica; car, sense aquesta darrera, les lleis i els convenis entre els homes mai no assolirien una forma precisa, i el món seria com una immensa herència de confiança.

I aquest pacte, qui pot alterar-lo? Doncs, qui l'ha creat; i, qui l'ha creat? La realitat profunda del país. Llavors, mai que aquesta mudri, mudrà el pacte; i això, tant si es preveu com no a la llei escrita. Es ociosa, per consegüent, tota la gran qüestió de les garanties que Sánchez Román reclama. Car, o l'Estatut es basa dins la realitat, i, aleshores, fatalment, com digué Hurtado, caldrà que tard o aviat s'imposi; o bé no s'hi basa, i llavors ja ni s'hauria pogut presentar; el pacte de San Sebastián hauria constituït una pobra comèdia.

* * *

La discussió de la totalitat de l'Estatut ara té ja el punt de maduresa que cal per donar peu a la intervenció del President del Consell de Ministres, Azàña; calia transposar tota la qüestió catalana en una qüestió republicana, convertir el nostre plet en un plet nacional i desmentir així els que, a tort, ens titllen de particularistes.

Manuel Azàña parlà; Catalunya, amb un daler ple de confiança, espera la veu del més republicà dels nostres polítics, que és també el més polític dels nostres republicans.

De Dijous — a Dijous

L'endemà de l'Estatut

L'endemà de l'Estatut haurà de, significar per a Catalunya el moment inicial d'un gran esforç col·lectiu per elevar el nivell del país i acostar-lo a la categoria d'aquells pobles que tantes vegades hem enveja, per la seva cultura, esperit cívic, progrés material i prestigi de les seves institucions.

Cada règim ha de fer la seva obra, que reflectint l'esperit de la pròpia instauració i portant l'empremta dels que l'han engendrat, sigui alhora el monument més viu que el perpetui a través de la història. La República, encara que no hi estiguin d'acord una pila d'impacients, d'illusos, de despitats o d'aficionats a l'aventura política, amb algunes, poques, marrades, va fent el seu camí.

L'autonomia ens posarà aviat als catalans en la situació de demostrar per què fa més de trenta anys que l'hem anat demanant. L'autonomia haurà de tenir també la seva obra. L'obra difícil i compromesa de fer no sols que el nostre poble trobi la seva personalitat, sinó que sigui un poble millor. L'autonomia no és un fi, sinó un mitjà; un instrument, que així que el tinguem no serà pas perquè el contemplem, sinó perquè el fem servir.

Seria pueril que ens deixéssim enlluernar massa per les transmutacions externes. Per les banderes, pels hímnes i per les danses. Perquè el gremi de mercers aconselli que es posin retòrics en català o perquè, com li ha passat a un amic nostre, hom pugui sentir d'un bon home de Ronda o de Motril, que li deia: «Ja em perdonarà que parli en català amb accent andalús».

Amb l'Estatut, el catalanisme que haurà arribat a la major edat carregat d'obligacions i de gravetats, es trobarà en el cas de deixar de banda moltes inclinacions juvenils. Amb aquell catalanisme sentimental, recreatiu, efusiu, primaverall i fàcil, sobretot fàcil, de la bona època, hem de reconèixer que no aniríem pas enlloc. Aquella alegre afició a demanar, perquè ens haviem de pendre tot el que no ens donessin. Aquelles feréstegues amenaces que proferien els poetes sense temor d'espantar la més tendra de les reines de la Festa, no ens servirien pas per arranjant les coses del país.

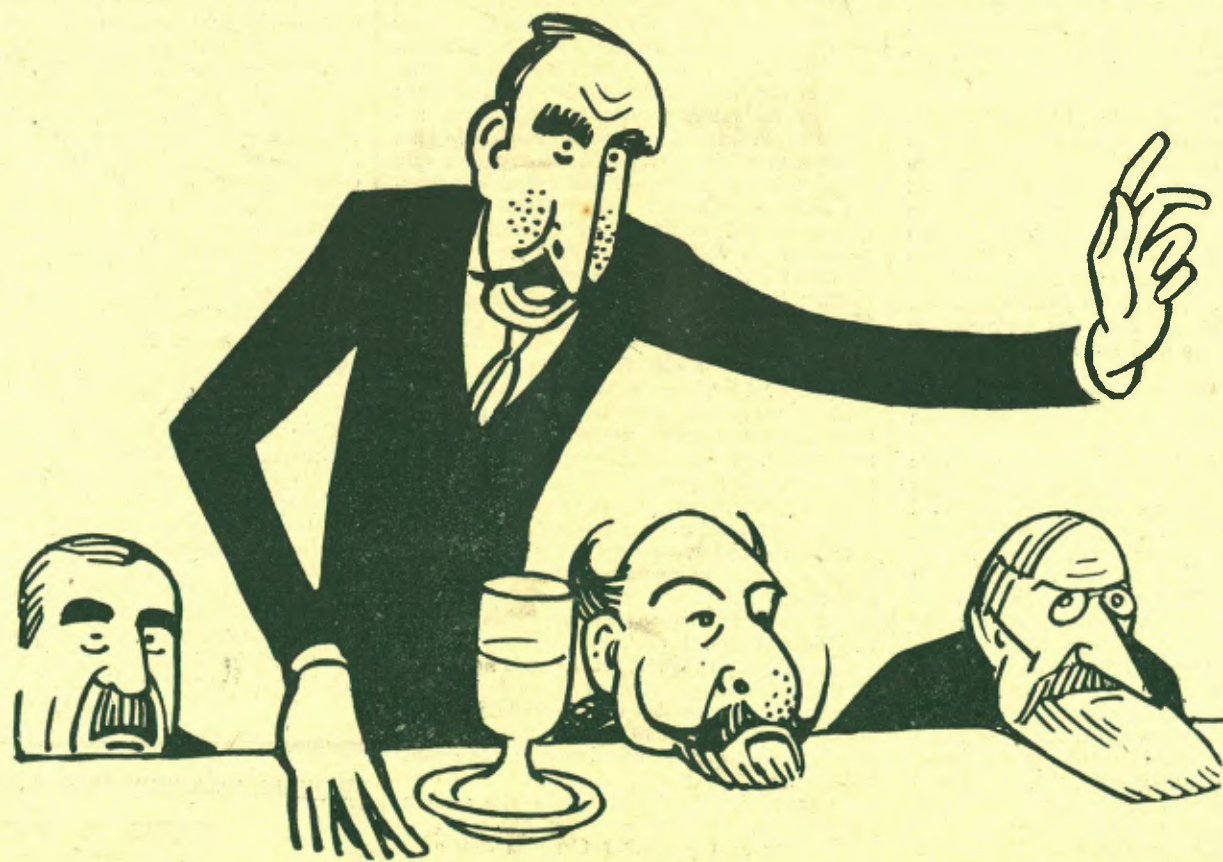
El catalanisme seria, doncs, més prosaïc, més polític i més compromès.

L'endemà de l'Estatut serà pels homes constructius. És clar que els homes de la Llga reclamaran per ells aquest honor. Segons diuen, ells tenen el secret de la política constructiva i els altres, els que han contribuït a bastir una República que possibilita, com mai, l'adveniment de l'autonomia, són uns ineptes i uns confusionaris.

Per altra part, preparem-nos a descobrir les creacions genials dels que voldran fer de Catalunya un país incomparable i original, sobretot original. A la Generalitat han rebut ja a hores d'ara un gran nombre de projectes de concepció vastíssima per a fer la nostra felicitat. No mancaran inventors extraordinaris que creuran que ha arribat la seva hora, i que donaran fórmules per a resoldre el problema social, el de l'engendria i el moviment continu, a base d'organitzacions racionalitzades i plans quinquennals.

L'endemà de l'Estatut, nosaltres, més modestos, ja ens acontentaríem que a part d'altres serveis indispensables, amb què haurem de suplir els de l'administració central de la República, ens asseguréssim de resoldre, els problemes elementals que avui ens planegen els infants que no caben a les escoles i els malalts que no caben als hospitals.

Pel futur govern de Catalunya aquesta obra no és, cal reconèixer-ho, molt original, però és una obra de dignitat. — T. T.

L'APOSTOLAT D'EN VENTOSA

— Repeteixo que la forma de govern ens és indiferent; per això tan aviat enalțim la República com la sabotagem.

MIRADOR INDISCRET

Déu els cria...

Aquell Sierra Valverde, tan amic del Milans del Bosch, que no pogué fer-se ni tristament cèlebre fent d'advocat de l'ex-cèlebre ex-poeta Viura en un procés grotesc contra el nostre company Llates, i que després provà de fer de republicà, col·labora a *El Imparcial*.

Les coses es decanten sempre pel cantó que més pesen.

Una interferència

L'actual president de l'Associació de Periodistes de Barcelona, Joan Costa i Déu, per raó de les seves tasques professionals, està molt en contacte amb el Palau Episcopal i amb l'Associació d'Eclesiàstics. Aquest contacte explica la següent i verídica anècdota.

En Costa i Déu es fica a una important impremta de Sabadell i tracta amb l'amo de la confecció d'uns *besa les mans* que necessita a l'Associació de Periodistes. Fet el tracte, l'home s'asseu parsimoniosament, pensa una estona i en fa el redactat.

— Tal com pinta! — diu a l'amo, lliurant-li la quantilla manuscrita. — Adéu-siau!

Quan En Costa és fora, l'impressor comença a llegir amb una estranya emoció: «El president de l'Associació d'Eclesiàstics... B. L. M... Joan Costa i Déu aprofita l'ocasió...»

Pseudònim?

En Rafael Moragas confon la persona de l'advocat Armengou, de la Cambra d'Hotellers, amb la de l'escriptor Joan Alavedra, secretari del senyor Macià.

—Hola, Alavedra! — diu amb un gran crit joïós sempre que troba l'Armengou.

I li dona records per En Macià, i li explica projectes perquè la Generalitat se'ls faci seus, i li tusta l'espall amb copets suaus i afectuosos.

L'Armengou, per la seva banda, aguanta les escames amb indecisió creixent, i cada dia es veu menys amb cor per a desfer l'equivoc cara a cara i restituir la veritat de la seva persona i el seu nom.

Sembla, però, que darrerament les coses estiguessin a punt d'aclarir-se. En Moragas i l'Armengou es trobaren en un grup d'amics. Un d'aquests crida l'Armengou pel seu nom.

En Moragas, en veu baixa, li preguntà tot seguit:

— Ara gastes pseudònim, Alavedra?

L'Armengou somrigué sense coratge, deixant-ho tot igual.

Una mica més i sortirà bé

La Humanitat publica un entrefilet dedicat als seus amics, en el qual, entre altres coses, els demana que els comuniquin les deficiències que observin en el diari.

A La Publicitat van publicar un «Eco» comentant aquell entrefilet, dient que «de moment» a l'esmentat entrefilet trobaven sis deficiències, referint-se a l'estil i ortografia amb què estava redactat.

D'aquell dia ençà, va desaparèixer l'entrefilet de La Humanitat. Ara, al cap d'uns quants dies, ha tornat a sortir... amb reformes.

Els dies d'estudi, però, no han donat encara prou resultat. Ara, nosaltres encara n'hi trobem tres.

Un oradoràs

Entre els oradors actuals del Partit Tradicionalista hi ha un tal René Llanas, que parla, naturalment, en castellà i que vol ésser grandiloqüent i florit. Aquest René

Llanas procedeix dels rengles més recalçitrants de la Dictadura i té una gran erudició històrica, que el mateix li permet parlar del rapte de les cent donzelles que dels comptes del Gran Capità.

L'altre dia donà una conferència a la Sala Mozart que suscità els més diversos comentaris.

— Fóra un oradoràs — deia algú — si no fossin les catalanades que etziba cada dos per tres.

Però un segon cuità a rectificar: — És un oradoràs, a desgrat de les catalanades.

La rectificació restà clara amb el gest amb què l'acompanyà el que la feia. El senyor René Llanas pesa 257 quilos llargs.

Si algú ha aconseguit retenir intactes els millors dinars i sopsars de la Dictadura, aquest és el senyor René Llanas.

El perill

— Aquest René Llanas farà carrera — exclamava sortint de la conferència el reporter d'un diari independent.

— Si no cau, si no cau... — observava amantat un altre periodista.

No deixa d'esser un enorme perill... per al que arplegui a sota.

Plany d'un humorista

Amb motiu dels deu anys de publicació del setmanari d'humor esportiu *Xut!*, el seu director, En Valentí Castanys, s'ha vist obligat a acceptar l'homenatge que una colla d'amics i seguidors de la seva tasca fecundíssima i admirable s'han proposat dedicar-li.

El nostre amic, diumenge passat a l'Ateneu se'n planyia davant d'un grup que l'interrogaven sobre el particular:

— I que se n'han de fer de papers per protegir la indústria hotelera!...

Sense preàmbuls

El professor Rossell i Vilà té fama — molt ben guanyada — d'home sumament breu i laconic en l'explicació de les seves decisions més transcendents.

Un dia, per citar un dels més eloqüents exemples, en finalitzar la seva classe de l'Escola d'Agricultura, va preguntar, amb la més perfecta de les naturalitats, als seus alumnes:

— Que voleu venir?

— On va? — li demanaren els més decidits.

La resposta superà els millors pronòstics: — Mireu, vaig a casar-me.

D'això se'n diu escriure

L'amo del *Dia* i la *Noche*, ha tramès aquest telegrama a Lerroux:

«...En nombre propio y en el de muchas personas que, para su fortuna, saben, como yo, interpretar al mismo tiempo los latidos de su corazón generoso y las ideas de su inteligencia...»

Trobem que En Pérez de Rozas ha fet gran progressos.

En Pich i l'eternitat laica

En una visita a un Ateneu Radical, Joan Pich i Pon va fer un discurs. La *Noche* el refereix, escatat de monstres prosòdics, però no exempt d'alguna aberració de gust; particularment, ens en plau un fragment:

«La vida es cosa tan breve comparada con la eternidad, que los hermanos debemos, por altos que sean los puestos que la suerte nos depare, ser humildes y modestos... y que, al cerrar los ojos, el comentario que se haga como balance de nuestra existencia sea este: *fué un hombre trabajador que procuró portarse bien con todo el mundo...*»

No dubtem que Joan Pich i Pon s'ha portat bé amb tothom, des de Prímo fins a Lerroux, entrant i sortint per Alfons XIII.

Piquiponiana

Quan es tractà de cercar un pis al Passeig de Gràcia per estatjar el flamant «Club Republicano», el senyor Pich i Pon, que encarregà l'afer a un amic seu, va recomanar-li:

— Pensa que hi ha d'haver un saló per a reunions i conferències. Però, sobretot, vigila que el saló tingui condicions aquàtiques...

Excessos de la claredat

El *Temps* de Valls, és un setmanari d'experts, bon xic confusionari. El seu derrotisme i la seva constant confusió són la d'aquells catòlics que volen semblar més liberals del que realment són. No és estrany, perquè és compost de joves carlins convertits ja al liberalisme, vestit que es veu d'una hora lluny que els ve gran. Pel que fa referència al confusionisme es veu que se'ls ha filtrat fins a l'estil. Vegeu sinó com inviten els valencians a inscriure's al cens electoral: «No oblidin els valencians de procurar siguin inscrits en el nou cens. Cal que les dones se'n preocupin també, o més.» La solució la setmana entrant.

L'estil és l'home

«Las antiguas religiones de misterios no supieron dar con este misterio... Ni en Samotracia, ni en Eleusis, ni en Egipto, ni en la India remota acertaron a simbolizar el enigma de la naturaleza humana...»

Es un fragment d'una d'aquelles oracions que es reben per correspondència, amb encàrrec de treure'n i fer-ne córrer quatre còpies?

No; un passatge d'un article del canonge Joaquim Sendra, tot ell tan ben escrit com això — naturalment, a *El Correo Catalán*.

La tragèdia eròtica

La tragèdia de les muls i muls noies que passen anys i es queden solteres, no deixa d'ésser molt trista, perquè s'han de resignar a morir sense conèixer les sensacions més íntimes de l'amor. Avui que la desprecupació i la llibertat ho comença a permetre, moltes de les que es troben en aquest cas en protesten amb raó, desesperades.

La por de concebre, malgrat l'ús de determinats procediments, les reté de llençar-se als plaers que els estan prohibits.

—Si no fos aquesta por, no sé pas el que faria. No em resignaria pas a morir sense haver conegut tot el que es pot conèixer—deia una senyoreta que s'acostava a aquella edat en què disminueixen les probabilitats de concebre.

—Esperi un parell o tres d'anys—li deia En Francesc Pujols, per assegurar-li la immunitat i la impunitat.

—Ella, veient-ho encara tan lluny, li va dir que era llastima haver d'esperar tant.

—Comenci a fer algun petó...—li va dir En Pujols per animar-la.

Conficte hagiogràfic

El gremi de flequers de Barcelona va celebrar la festa del seu patró el 16 del corrent. Abans la celebraven el dia 16 de gener. Tots dos dies són dedicats a un sant Honorat. El de gener és Honorat de Forlì, el de maig és Honorat de Lerins, bisbe d'Arles.

La tria d'aquest patronatge va portar discussions importants al gremi. Al capdavant, optaren per triar el de maig, perquè fa més bon temps, per bé que sembla que el patró veritable és l'altre.

No obstant, els flequers guarden una reliquia. És el crani (autèntic) de Sant Honorat. El que no és segur és a quin dels dos sants pertany. De totes maneres, de l'autenticitat de la reliquia n'estan plenament convençuts.

C. S.

Pocs diaris podran mostrar un equip d'escriptors tan carregat de Carles com *La Publicitat*. Fixeu-vos: Carles Capdevila, Carles Soldevila, Carles Rahola, Carles Sentís, Carles Sindreu, Carlota Sineu i de poc s'hi troba la signatura de Carles Salvador, poeta valencià. Això, però, no és el més notable; ho és la signatura C. S., que apareix sempre que dins la mateixa edició signa Carles Soldevila el seu habitual *Full de dietari*.

C. S. és tota una troballa, perquè si bé els lectors de *La Publicitat* estan en el pensament que C. S. és el senyor Myself, cada vegada que el diari publica un article signat C. S. pot ésser atribuït als senyors Sentís, Sineu i Salvador i fins al senyor Soldevila, tots ells molt Carles.

La signatura C. S. no és nova en terres de llengua catalana. Amb aquestes mateixes inicials signava articles en castellà, naturalment, el que més tard havia d'ésser ministre de la Dictadura, senyor Calvo Sotelo (vegi's el *Diario de Valencia* d'aleshores).

Qui és el periodista que hi ha darrera les lletres C. S.? No assegurariem que fos aquest escriptor o aquell altre, puix ens podria sortir un altre que es complau signant amb les inicials de la manera de Myself o a la manera de Carles Soldevila.

El millor que pot fer el senyor C. S. és no retirar les inicials del peu dels seus articles. Cada vegada que apareixen fa el miracle de poder ésser atribuït el seu treball a cinc escriptors alhora. I això comporta felicitacions quintuplicades i és un rècord periodístic.

Neologismes gèl·lics al Romea

Els espectadors d'Angèlica Grelot, a més de passar una bona estona amb els acudits i situacions de la comèdia, tenen bona ocasió d'aprendre un nou verb francès que no havien sentit mai.

Un dels actors ens explica que en acabar d'encendre un cigar li va dir una xicoteta francesa, referint-se al llumí que anava a llençar:

—Ne l'appayez pas, Monsieur!

Hom diu que l'autor ho ha posat expressament així per donar a entendre que el personatge no sap francès, i que comptava que faria d'allò més gràcia en el públic.

El cert és que no riu ningú, car segurament tothom està ben convençut que és una frase totalment correcta. Hi ha una mena de bromes que no es poden fer, i són aquestes que es refien massa de la cultura del que les sent o les veu.

¿Le seria a Vd. agradable poder tomar un purgante de aceite de Ricino, si éste tuviera el gusto de un buen jarabe de naranja?

Pues éste es el aceite de Ricino GOLOSO, que envasado en un lindo vasito de cristal se vende en todas las farmacias.

VESTITS DE BANY
BARNUSOS
LA MILLOR COL·LECCIÓ
ELS MILLORS PREUS
LES MILLORS LLANES

F. Vehils Vidal

32, A. Portal Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

VESTITS DE LLANA
BANY, A 6'75 PTES.

EN AQUEST FI DE CURS

La invasió femenina a la Universitat

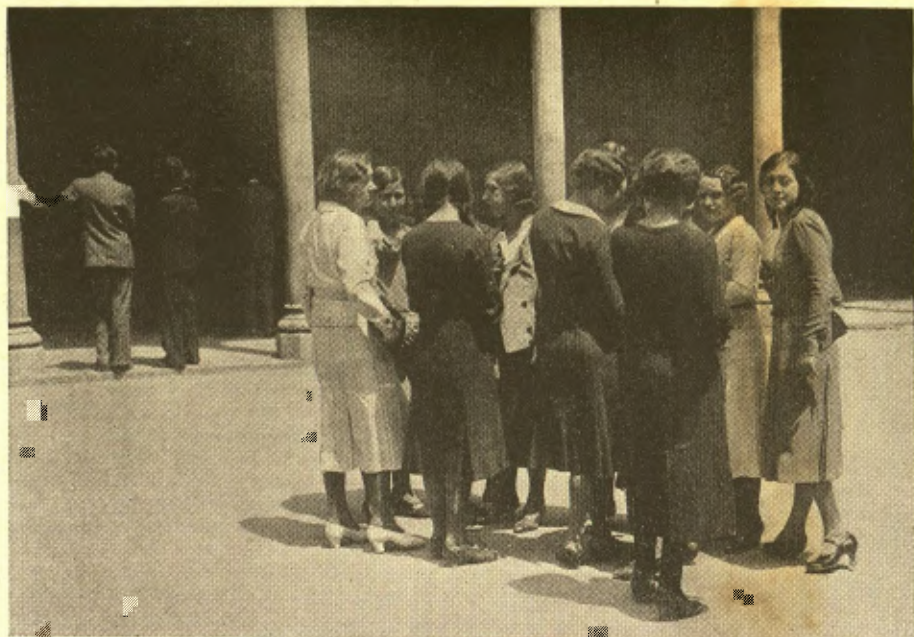
«En la Universidad, las estudiantes serán las que alegrarán las horas de trabajo a sus compañeros del sexo opuesto. Estos últimos, al levantar sus cansados ojos del libro de texto, se encontrarán con una linda cabecita de muchacha que verterá unas gotas de poesía en las siempre prosaicas horas de estudio.»

Aquest fragment d'article, que porta signatura femenina i que fa tan bonic, ens

Es tan heterogeni, tan divers! El judici sobre la manera d'ésser d'elles no es podria emetre sinó després de l'examen detingut de cadascuna.

Per això nosaltres només ens fixarem, tot sintetitzant, en algunes manifestacions que seran l'exponent de sectors més o menys nombrosos.

Un grup poc nombrós: les que van a la Universitat a festejar. De les nou del matí

Al pati de la Universitat

proporciona una cosa que cercàvem sense profit: ens ve clavet per utilitzar-lo de punt de partida de la nostra exposició de fets.

I consti per endavant que tot el que seguirà ho direm amb la més absoluta bona fe i posant-nos en tot moment la mà esquerra damunt el cor (la dreta la necessitem per escriure).

Tornem al primer paràgraf. Sincerament creiem que la senyoreta autora d'aquest article de fantasia — una mena de collaret, mercaderia de xinès amb malefí — exagera una mica. Sí, exagera — només — quan diu que els ulls dels estudiants toparan amb una testa femenina. El cert és que a l'estudiant (com l'orador que no pot destriar una persona d'entre el públic amb el qual està enfrontat) que aixequi els ulls del llibre, li serà impossible veure una sola «cabecita». N'hi haurà tantes davant dels seus ulls!

Actualment la Universitat està materialment envaïda per l'element femení. Segons notícies fidedignes, el curs que ve encara ho estarà més. El primer dia del curs que s'acaba en aquests instants, entrà a la Universitat un equip nodridíssim. Després, cada convocatòria de revàlida de Batxillerat ha estat seguida de l'entrada a la Universitat d'un flamant escamot femení. Això sense comptar les que han ingressat d'una manera esporàdica.

Constitueix això un problema? Home... potser sí. Almenys ho estimem amb aquest caràcter, sens dubte desmesurat, molts advocats, metges, catedràtics, farmacèutics, que, ací i gairebé a tot arreu del món, es pregunten astorats si s'han equivocat i han estat víctimes d'una tradicional i enorme ensarronada que els ha fet creure, des de petits, que això que se'n diuen les professions liberals són feina d'home. Els ve aquest dubte per la sola sospita que les coses ara tornin al seu curs natural passant totes aquestes feines a mans femenines.

Doncs bé; ja que hi ha qui creu que això és un problema, facilitarem les dades per tal que cadascú se'l resolgui pel seu compte. I s'alarmi o deixi de fer-ho segons el seu tarannà o, qui sap, segons la carrera que exerceixi.

Farem un esforç per concretar comptant amb l'agraïment de tots vostres.

Així no caldrà que ens remuntem a Grècia o a Roma, com sol fer-se quan es tracta seriosament, com ara nosaltres, qualsevol qüestió d'interès públic.

D'altra banda, posem una informació estadística impressionant. No s'espantin, en farem un ús limitat.

Ara mateix, davant nostre tenim un paperet tot ple de columnes amb xifres encapçalades sota dos noms: *Varones, Hembras*.

Comparant el nombre d'hombres d'enguany només que amb el de nou anys enrera, veurem que ha augmentat en cosa de dues centes unitats.

La Facultat de Filosofia, Lletres i Història és la que actualment mostra més inflació — això no vol pas dir que sigui la que tingui més alumnes femenins—. De 88 alumnes de matrícula oficial, és a dir, que cada dia han d'assistir a classe, 36 són hembras. Al primer curs, com a les tres rames de la Facultat, hi ha moltes més noies que nois: són 23. El curs 1922-1923, nou anys enrera, en totes les seccions de la Facultat només n'hi havia, entre lliures i oficials, 17.

Es més, des de l'any 1913 fins al 1928 passà per la secció de Filosofia una sola noia.

La Facultat de Farmàcia és la que més aviat atragué l'element femení. L'any 1923 ja n'hi havia 34; set anys més tard, el nombre havia pujat fins a 114. Actualment, com és natural, és molt més crescut.

A la Facultat de Dret, fa vuit anys tan sols n'hi havia una; l'any darrer se'n podien comptar nou i al primer curs d'enguany ja han estat quatre de matrícula oficial.

El que ens estranya més és aquesta tendència que es nota cap a la Facultat de Filosofia i Lletres. A la classe de Filosofia del primer any, comuna a les tres seccions de la Facultat, comptàvem fins a vint-i-vuit noies per només quinze nois. De totes maneres, aquestes van més a les seccions d'Història i Literatura que no pas a la de Filosofia, on s'exigeix una tasca dura, una rígida disciplina de pensament, que, francament, sembla que no hagi d'atraure l'inquiet esperit femení.

La idiosincràsia, el caràcter d'aquestes noies?

que surten de casa seva fins a la una que hi han de tornar, van quatre hores, quatre hores que es poden destinar a moltes coses. Una d'elles: a pendre el sol amb el promès. A'tres, a la Universitat, van a casar-s'hi sense sospitar-ho; per sorpresa pertanyen a aquest grup. Com que no cal, no esmentarem cap cas de casaments de professors i deixebles o simplement entre deixebles.

Un altre grup: les que entre classe i classe, assegudes al banc d'un pati, fan ganxet i s'alliconen les unes a les altres en el maneig de les agulles. Aquest sector comprèn la que de tant en tant s'enyora — oblidàvem de dir que moltes no són de

La biblioteca de la Facultat de Filosofia, Lletres i Història

Barcelona — i que ploriquera una mica quan es presenta alguna revolta, vaga, revolució o com vulguin dir-li. Quan amb aquests motius s'estaciona la policia davant la porta, aquestes noies representen un drama.

Tercer sector: contrasta amb l'anterior; aquest dedica les seves activitats a fer enrojolar algun tímid xicot que estudiant uns apunts es passeja amunt i avall dels clausures. Aquest exemplar, que abunda els primers anys, és descobert per elles en un girant d'ulls i caçat amb la mateixa presteza i sagacitat que l'aguiol el llorigó.

Quart sector: Com el més disciplinat equip de *girls*, assegudes al llarg d'un primer banc de qualsevol aula, cinc, vuit o dotze alumnes del sexe femení, van fent moviments amb el cap, acompanyadament, rítmicament; moviments que expressen la més ferma negació o la més decisiva afirmació, segons quins siguin els conceptes i les paraules que el professor descabellada. De vegades, aquestes alumnes coneixen per endavant el tema que se'ls vol explicar. Ah!, aleshores, el professor ja cal que plegui. Una col·lecció de mans s'aixequen en l'aire per tal de reclamar l'ús de la paraula i poder-se lluir. El pitjor és que massa sovint aixequen no solament les mans, sinó les veus i els xiuxiueigs. El professor ha d'usar l'imperatiu de qualsevol verb per tal de fer-les callar.

Si és preguntat un altre i aquest s'equívoca, unes fresques i mofetes rialles es deixen sentir. A cada disbarat una testa s'encaixa amb el professor i li adreça una rialleta de commiseració, naturalment, destinada al preguntat.

Com sol dir-se, aquests *teams* acostumen a anar força empollats. Evidentment que fan el que fan sense malícia; per això no estem conformes que, com algú fa, les motegi de pedants. I ara!

Cinquè grup: Aquest serà el més nombrós. El definirem negativament si no fos la por d'ésser incorrectes des del punt de vista de la lògica. Senzillament, és el que comprèn totes aquelles que no s'inclouen en els grups precedents.

Desproveïdes de defectes, ens allargarem indefinidament lloant les seves qualitats.

Hauríem de fer constar tan sols que a la Universitat, tret d'alguna estrangera que de tant en tant hi fa acte de presència, no s'hi troba, en absolut, el tipus de la sufragista anglesa, de la seguidora activa de miss Pan khurst.

Es obvia aquesta aclaració, ja que tothom sap prou bé que aquest tipus no acaba

d'existir en cap medi femení de casa nostra.

Mirarem de fixar-nos uns moments en l'actitud del professor davant de l'alumne de sexe femení.

Durant uns quants anys hi ha hagut per part del professorat, en termes generals, un moviment sentimental d'allò més favorable a les noies.

Ben cert, cada professor reaccionava de manera diferent, i àdhuc oposada, davant del fet. Des d'aquell pel qual la condició femenina constituïa, d'una manera automàtica, un desmollorament per a la qualificació, fins aquell altre que, ben al contrari, considerava aquesta sola condició suficient per a l'aprovació al final de curs, trobaríem una extensa gamma de matisacions. També és veritat que en trobaríem més que han matisat més segons la segona fórmula que no pas d'acord amb la primera.

Concretant: abans les noies eren, quasi sempre, supervalorades. Al catedràtic li feia una certa gràcia l'entrada a la seva aula d'una petita representació de l'element femení.

En unes oposicions per proveir càtedres d'Instituts Femenins, celebrades en temps de la Dictadura, l'opositora que tenia, per exemple, tres punts, era preferida sempre a l'opositor que en tenia quatre. És clar... es tractava de proveir càtedres d'Instituts Femenins, però després, una vegada ingressades, les guanyadores podien traspasar-se als masculins.

Ha vingut l'estat de coses actual, en què es nota per part del professorat una reacció d'habitació. Ara, per regla general, pertanyer a un sexe o a l'altre té el mateix valor, o, millor, no té cap valor.

Els professors potser s'han esverat una mica per la part que els corresponia.

Dues respostes: la primera, d'un catedràtic de llargs mostatxos i barbasses; l'altra, d'una simpàtica minyona amb un prudencial *make-up* a la cara. Senyalen dues concepcions que no podem dir oposades perquè parteixen d'un punt de vista diferent.

El professor hirsut travessava un pati amb una *serviette* sota l'aixella. De sobte, com un gerro d'aigua freda, hagué d'escollir la nostra pregunta sobre els seus alumnes femenins. No li agradà gaire i fins estigué a punt de prosseguir el seu camí sense constestar.

—Gent fluixa, gent fluixa — digué repen-

sant-s'hi.

L'APERITIV

Amadeu Hurtado. — Hurtado és una de les persones més originals d'aquest país. Per una gràcia de la naturalesa ha arribat a posseir una figura física i moral com no en trobaríem cap més que s'hi assemblés en el nostre clima. Algú que el conegui personalment i estigui assabentat de la seva obra, algú com aquell famós àngel de Wells que arriba a la terra i només judica la gent per la seva sensibilitat, es pensarà que Hurtado és un tipus d'intel·lectual-polític de selecció, d'aquells que, per exemple, es troben a França; producte si es vol d'una democràcia, però amb una disciplina i una tradició que pesen en el cervell. Dirà d'Hurtado que és l'home que ha arribat a la política després d'una burocràcia colonial, havent passat abans per una febre literària, i abans encara per una disciplina escolar en la qual no s'estalvia l'humanisme. I després de totes aquestes experiències en surt un home de món, amb una gran personalitat, amb un físic i una roba especials, un *causeur* entre dialèctic i fantasista que no deixa mai de tocar de peus a terra. Fa pensar en aquests polítics que tenen un peu a la tribuna pública, un peu a l'arxiu o a l'acadèmia, la mà per tenir-la sobre el cor, el nas per olorar les coses, i els ulls per comprendre escèpticament i delicadament la vida, sense defugir el patètic i sense defugir la sinceritat.

Però Hurtado no és cap polític francès,

doblat d'hellenista o de matemàtic, ni ha

perdut hores pels salons ni pels temples

annamites. És un senyor de Vilanova, i un

barceloní com una casa. Hurtado és absolu-

tament català, i el seu catalanisme potser

és la cosa que dóna més noble agressivitat

a's seus cabells blancs i a les seves faccions.

Hurtado és un gran advocat, que té un

concepte elegant i científic de la seva pro-

fessió. Si en les hores juvenils es dedicà a

la política inflamada, es retirà després per

convertir-se més que res en un home de

despatx aficionat a la política i al comentari

polític, alternant aquestes aficions amb la

literatura i el periodisme. El periodisme

d'Hurtado, jo considero que és dels més sò-

lids i dels més respectables que s'han fet a

Barcelona. Els seus articles sempre tenen

un estil. Utilitza una prosa clara i neta

aparentment freda, però amb una passió

continguda i correcta. Hurtado ordena els

períodes de la seva prosa en actitud estratè-

gica, els fa avançar en un ritme àgil cap

a un punt determinat, i els vesteix d'argu-

ments inèxpnables. I és que Hurtado, a

més a més d'ésser un prosista de gust, quan

ha escrit un article, ha tingut sempre una

cosa per dir, i un bagatge de cultura i d'ex-

periència per donar-li gruix.

Hurtado, entre la seva complexitat de

valors, té el de posseir una oratòria perso-

nal de la millor qualitat, única també entre

les oratòries del nostre país. Per moltes

persones que no el coneixen, Hurtado passa

com un home fred. Jo no coneix ningú que

en un discurs administratiu la nota de l'emo-

ció i de la passió d'una manera tan selecta

i tan graciosa com Amadeu Hurtado. Jo no

conec cap dels nostres millors oradors que

sàpiga distribuir la mateixa oratòria com

ell, que mesuri els efectes, que sàpiga re-

sumir i condensar una sèrie de fets escam-

pats i d'idees escampades dintre una arqui-

tècnica meravella de paraules més cenyida

que Amadeu Hurtado.

Totes les vegades que l'he sentit — que no

són moltes, perquè és un orador que es

prodiga molt poc —, el discurs d'Hurtado

m'ha fet aquest efecte.

Ara jo no sabria dir la satisfacció enorme

que he tingut en llegir la reproducció taqui-

gràfica de la seva intervenció al Parlament.

Hurtado, des de la República, com sap to-

thom, ha tornat de ple a la lluita política i

s'ha lluitat en cos i ànima al servei de

Catalunya. Des d'aquesta nova etapa política

d'Amadeu Hurtado no s'havia potser

encara presentat l'ocasió perquè es produís,

en tot el seu valor, la figura d'aquest home

original. Ultimament, els diputats de les

Constituints se n'han pogut fer càrrec.

Després dels discursos de Sánchez Román

i d'Ortega y Gasset, molts senyors es varen

quedar amb la boca badada. Els semblava

que aquelles filigranes de rosinoli metafí-

sic, amb tota la cuina lèxica i geogràfica de

literat de gran altura, havien anorreat les reserves

espirituals del Parlament. Ortega y Gasset

és un virtuós imponderable de l'oratòria,

alguna cosa excepcional i màgica; és un

professor i un literat de primer ordre, però

jo no crec que el senyor Ortega y Gasset

sigui un polític formidable. Suposant als

senyors Ortega y Gasset i Sánchez Román

una antipatia declarada per tot el que re-

presenti personalitat política nostra i lliber-

tat nostra, estic convençut que els arguments

que els pugui inspirar aquesta antipatia,

diluits en el malabarisme d'un brillant dis-

cur al Parlament, no estan a l'alçada, ni el

discurs ni els arguments, del valor que

tenen aquests senyors com a literats i com

a homes de ciència. I això ho crec per la

senzilla raó que els senyors Ortega i Sán-

chez Román em fan l'efecte d'uns polítics

improvisats, que es pensen que amb meta-

física i literatura, encara que sigui litera-

tura jurídica, en tenen prou per commoure

un Parlament.

Amadeu Hurtado els ha demostrat que no

es commovia i que contra la literatura d'ells

tenia una literatura tant o més eficaç...

L'ESTATUT AL PARLAMENT

La reacció liberal catalana

Després dels discursos dels senyors Sánchez Román i Ortega y Gasset, gravitava damunt la Cambra el pes d'una tesi que ja havia estat insinuada altres vegades, però que mai no havia causat una impressió tan perturbadora dintre del Parlament de la República. El senyor Ortega y Gasset resumia la seva tesi amb aquests termes: «Sobirania

lectives o a les corporacions, dintre dels límits de les funcions que els són pròpies.

Aquesta doctrina, definida i explicada per León Duguít, que ha renovat el liberalisme clàssic, l'hem vista, sobretot, exposada d'una manera clara i explícita en el discurs del senyor Antoni Xirau. En el seu discurs, concís i dens, el senyor Xirau ha tingut encara l'encert de contraposar la imatge real d'una Catalunya oberta a totes les inquietuds universals a la imatge depriment que el senyor Ortega y Gasset havia intentat projectar de l'esperit català.

El discurs del senyor Hurtado ha tingut un ressò extraordinari a la Cambra, i el tindrà segurament fora d'ella. La seva intervenció és la reacció més enèrgica que s'ha produït en aquest Parlament contra l'estatisme de tendència feixista. El senyor Hurtado ha sabut, en una qüestió com la que planteja l'Estatut de Catalunya, davant la qual ha vacil·lat el sentiment liberal d'homes que ho són per tradició, de remoure la Cambra i de fer-la reaccionar d'acord amb la lògica d'aquest sentiment.

Un dels moments més afortunats del senyor Nicolau d'Oliver ha estat quan ha recordat que la Constitució — acceptada «a priori» pel poble de Catalunya perquè en votar l'Estatut aprovà la declaració que el poder de la Generalitat s'exerciria d'acord amb l'Estatut i la Constitució — dona a Catalunya el dret d'obtenir totes les facultats que la Constitució li permet.

Si les intervencions dels representants de Catalunya en aquest debat tenen un sentit, és el de significar una clara reacció catalana i liberal. En moments d'aquesta transcendència, l'instint nacional descobreix la ruta més adient al seu geni polític i més conforme a les seves necessitats.

Els debats d'aquests dies no donarien tot el seu rendiment si no revelaven al nostre poble que el seu liberalisme tradicional no és solament un ideal polític que l'ennobleix, sinó un ideal necessari, íntimament lligat

Mirant a fora

Ludwig a Moscou

Emil Ludwig ha fet un viatge a Moscou i ha resumit les seves impressions en un article, del qual extraïem el tres fragments següents:

«Com que no tenen termes de comparació, no els fa gens d'horror dormir vint-i-dos en sis habitacions, com jo mateix he vist; no els és una sorpresa que, mancats d'allotjaments disponibles, uns divorciats segueixin vivint a la mateixa cambra, provant de partir-la, d'una manera que voreja el tràgic, amb armaris. Aquestes condicions de vida, que no han millorat en sis anys, destrueixen la vida de família força més radicalment que la teoria i la pràctica del marxisme, perquè posen en perill els sentiments més íntims. No fa gaire, de dos amics que habitaven la mateixa cambra, fou detingut un; quan tornà després de tres setmanes de detenció, acusà l'altre:

«—Només tu podies saber el que ha desvetllat malifança; no ho ha pogut revelar ningú més.

«—Sí, sóc jo qui t'ha denunciat. Sabia que no et passaria res i que en sortiries indemne. Però volia, per una vegada, quedar sol quinze dies: vetaquí per què t'he denunciat.»

«La por revesteix tres formes a Rússia. Els dirigents tenen por d'una intervenció estrangera, a l'interior tenen por dels especialistes, i, per últim, tothom té por dels dirigents.»

«—Què feu — vaig preguntar — quan voleu oblidar tot aquest rebombori fet sobre l'Estat, l'economia, la col·lectivitat?

«—Ens en anem a dormir perquè sempre estem cansats.»

Al Pol

El general Nobile, que després del seu vol polar en el dirigible Italia, passà d'heroïa a fracassat, és a Rússia, des d'on prepara una nova expedició al Pol.

No es fa pas massa il·lusions de rebre el perdó dels seus compatriotes.

—Itàlia — ha dit — no m'ha perdonat el fracàs, i m'ha obligat a posar-me al servei de Rússia. Des d'ara, encara em perdonarà menys els èxits.

Llei seca

El gran novel·lista nordamericà Sinclair Lewis, de pas a París, fou invitat a casa d'André Maurois. La conversa rodava sobre la prohibició d'als seus usals.

—El pitjor — digué Lewis — és que quan la prohibició sigui suprimida, encara caldrà esperar ben bé deu anys perquè els americans es despesin de beure!

«Gangsters»

També a casa d'André Maurois, algú explicava a Lewis que a Albània hi ha la tradició, respectada per tothom, de no assassinar mai cap home que vagi acompanyat d'una dona.

—Es veu ben bé — digué el novel·lista americà — que els Estats Units som un poble sense tradicions!

Especialització

L'Aga Khan ven la seva famosa quadra de cavalls de curses que tenia a París. Es diu, però, que seguirà mantenint la quadra, més important, que té a Anglaterra. Com algú li preguntés si la seva decisió obeïa a la crisi general, va respondre:

—No, no és pas això. És que no vull fer res a ningú que no sigui de la seva especialitat: per això m'he casat amb una francesa, faig córrer cavalls anglesos i imposo tributs als indis.

Una substitució

El cèlebre director d'orquestra holandès, Wilhelm Mengelberg, actualment de tornada a França, és un home d'una memòria prodigiosa, que dirigeix sempre sense partitura.

Una vegada que un crític el felicitava per aquesta característica, el director explicà: —La primera vegada que vaig dirigir a l'Albert Hall de Londres, fa bastants anys, em vaig adonar d'una certa fredor del públic. A l'intermedi, l'empresari va dir-me: «Per l'amor de Déu, poseu una partitura al faristol; el públic d'aquí no ha vist mai dirigir de memòria i està molt estranyat.» Vaig seguir el seu consell, i, tot dirigint l'Heroica, girava de tant en tant un full. Gran èxit. Tothom se m'acosta a felicitar-me. Tot d'una, una jove miss va una exclamació. Per quin desgraciat atzar m'havien posat al faristol, en comptes de la partitura de Beethoven, la de La vídua alegre?

Cent per cent

L'actual president del Consell de la Banca Internacional de Pagaments, ex-president del Reserve Federal Bank de Nova York, Mac Garrah, té prop de setanta anys i es pot dir que els ha passat tots pels bancs.

Quan algú li fa un interviu, no oblida de fer constar que nasqué a Monroe, lloc de naixença que fa d'ell un americà cent per cent.

—Cent per cent — diu Mac Garrah —, el meu naixement és el negoci més bonic de tota la meua vida.

La veritat

David Lloyd George acaba de publicar un llibre retolat La veritat. Es tracta de la veritat sobre els deutes de guerra i les reparacions.

—Per una vegada que la diu — han dit els seus enemics —, la posa en lletres grosses i en un títol!...

UN ANIVERSARI

“Un llibre i un fusell”

Fa quinze dies, la plaça Venècia, de Roma, plena de G. U. F. (grups universitaris feixistes), en ocasió del repartiment de premis als guanyadors dels Jocs Lictorials. Després d'uns discursos, tota aquesta joventut crida: «Duce! Duce!», fins que apareix al balcó del Palau Venècia la seva «mascle figura» (ho diu així mateix un diari italià), flanquejada de les del secretari del

fi ni compte, i encara en tindrà menys la retòrica inflamada que abrusarà les pàgines dels diaris italians. Seran quinze dies de manifestacions, d'alalàs, de voleiar de banderes, de roncar d'avions, de festes gimnàstiques a càrrec d'aquests xicots als quals el Duce dona el mot d'ordre: «Libro e moschetto».

Que no es vulgui atenuar això parlant del tarannà italià, retòric i exagerat. Cap país dels que es van trobar ficats en la guerra europea és capaç de commemorar el fet d'una manera espectacular. No cal ésser un pacifista a la manera somiàtruites per adonar-se de què vol dir el manteniment d'un esperit així. I encara hi ha una altra commemoració més simptomàtica d'aquella data: la publicació, abans d'ahir, desè aniversari de l'entrada d'Itàlia en la guerra, per la revista *Gioventù fascista* — òrgans dels feixos de combat i de les tropes universitàries, dirigit per Starace, secretari general del partit feixista —, d'una obra documental enaïminada a demostrar el molt que féu Itàlia per la victòria dels Aliats, les promeses d'aquests en paga de la seva intervenció, i el poc que n'ha obtingut.

La tal publicació, que sense exagerar pot ésser qualificada d'oficial, pot posar-se al costat d'altres fets, no relacionar els quals fets difícil.

Un d'aquests fets és el discurs de Grandi, pronunciat el dia 4 del mes que som, reivindicant el reconeixement de les necessitats colonials italianes, de la missió que pertoca a Itàlia «per l'exuberància demogràfica, les aptituds colonitzadores i organitzadores, les tradicions pròximes i remotes». El ministre de l'Exterior concretava més, més endavant.

Un altre, la resolució presa el mes passat pel Gran Consell Feixista d'examinar, en la seva reunió d'octubre, la posició d'Itàlia davant la Societat de les Nacions, unió de la qual no sabem què en sortirà, però es pot preveure només tenint en compte l'actitud de la premsa italiana, i sobretot de la revista que porta el significatiu títol d'*Antieuropa*, antiliberal i feixista fins al moll de l'os.

Citem de passada, però sense oblidar-los, els discursos al Senat del general Gazzera, del general Balbo i de l'almirall Siriani sobre els pressupostos de les forces de terra, de l'aire i del mar, respectivament, i l'entusiasme unànime amb què foren acollits, com si no es tractés d'una feixuga càrrega que esclafa un país més aviat pobre que ric.

Quan els diaris italians diuen que cal no fer un mite de l'equilibri europeu, i parlen de la posició italiana davant els Estats danubians i l'Àsia menor, o de les possibilitats civilitzadores d'Itàlia a l'Àfrica, és impossible no associar-ho amb aquest fusell que Mussolini alça amb el braç dret mentre amb l'esquerre alça un llibre, segurament un llibre ple de dades històriques, sentimentals i pràctiques sobre la missió històrica d'Itàlia en el passat i la més gran encara que li pertoca per obra de la revolució inaugurada deu anys enrera.

W.

GRANS NOVIETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Tranvías de Barcelona a San Andrés y Extensiones, Sociedad Anónima

Es posa en coneixement dels senyors posseïdors d'Accions d'aquesta Societat, que a partir del dia 1 de juny pròxim es pagarà el cupó número 33 corresponent a l'exercici 1931, en el domicili social, Ronda de Sant Pau, 43, de 10 a 12, essent el seu import net de 2 pessetes.

Barcelona, 20 de maig de 1932.

El Director,
ALFRED ARRUGA

Madrid, 22 de maig de 1932

raspalls per a tots els usos
artícies de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perduda de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispènsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violència l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i trametent 0'25 ptes. en segells de correu per al franqueta a Oficines Laboratorio Sôhatarg, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

els últims
models
en rellot-
geria de
les millors
marques
i qualitats.

J. ROCA joier
rambla centre, 33
passatge bacardí, 2

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Els darrers films

Douglas Fairbanks ha fet amb el seu film *Per aconseguir la Lluna* una cinta còmica, lleugera, que diverteix una bona estona. Fairbanks resta sempre idèntic a ell mateix, remarca que no vol pas ésser un retret, perquè al cap i a la fi tot veritable artista en el fons no fa sinó repetir-se. Douglas, film darrera film, no fa doncs sinó oferir-nos, sense fatigar-nos, les variacions innombrables d'un motiu fonamental.

Aquest motiu, ja ho sabem, és optimisme, confiança cega en la voluntat, esperança que la tenacitat venç a la llarga tots els obstacles. Douglas és aquí un home de negocis que no té ni un minut per dedicar a les dones, encara que entre aquestes hi hagi una Bebe Daniels. Però quan s'haurà fixat en aquesta noia, posarà en la seva passió per aconseguir-la la mateixa fuga, la mateixa voluntat indomable que fins aleshores l'havia animat en els seus grans triomfs financers. Aquesta aventura que transcorre a dalt d'un gran transatlàntic és menada pels seus herois amb aquell bon humor i dinamisme peculiars dels films de Douglas.

Edmond Guldin, cèlebre en la confecció de *scenari*s, ha dirigit aquesta cinta que no sobrepassa els límits d'una amable discreció. Els decorats són d'un gust inacceptable, d'un modernisme excèntric que a tota hora queda malament. En canvi serem bon indulgents davant de l'arbitrarietat de l'escena de màxima comicitat, comicitat que resulta dels efectes d'una beguda diabòlica que fa perdre els estrepes a tothom que la tasta. Un truc que permet a Douglas lluir les seves habilitats acrobàtiques. Bebe Daniels, especialista en films esportius, contribueix no poc a l'amenitat i simpatia d'aquest film. Acabem dient que, a la fi, l'home de negocis que és Douglas, de genolls davant de la dama que és Bebe Daniels, reproduceix, d'acord amb el que deiem en començar, el proto-típus de l'heroi romàntic i cavalleresc que sempre retrobem més o menys velat en totes les cintes de Fairbanks.

El reportatge que amb el títol d'*El temple dels déus* es projecta al Tivoli es refereix a l'expedició internacional de l'any 1930, organitzada amb miras a escalar el Katxung. El film ens fa visibles les dificultats invencibles que s'oposen a l'empresa, cosa que decideix els herois d'aquesta gesta in-

comparable a canviar de projecte i escalar el pic Jousong. La camera cinematogràfica treballa a 6,150 metres d'altitud. És un rècord! Cal tenir-ho en compte en admirar aquest film d'una valor documental extraordinària.

En un altre lloc d'aquesta pàgina es parla del film *Aristòcrates del crim*. Millor fóra dir *Males companyies*, d'acord amb el títol original. Diguem ací només que el film presenta una curiosa figura de gangs-

Douglas i Bebe Daniels en «Per aconseguir la lluna»

ter en el personatge central que encarna Ricardo Cortez. Un tipus ple de fatxenderia i d'egocentrisme ridícul. Un film molt mogut, molt treballat, però que no creiem que s'hagi de pendre seriosament. Portant a ultrança els seus tòpics habituals, el film de *gangsters* podria desaparèixer i conèixer com si diguéssim una mort per imprudència.

La Fox ha presentat dos films sense importància, *Rendu-vos* i *Intigues periodiques*. Mal per mal, preferim aquest darrer. No és aquest el primer film on penetrem en el món pintoresc del periodisme ianqui. Els reporters a la caça d'informes i notícies, les rivalitats professionals existents entre ells, que els obliguen a desplegar un gran enginy, heus ací el teló de fons d'aquest film que presenta una història d'amor, plena d'emboïsses, però sense consistència.

No creiem que sigui aquí el lloc oportú per insistir sobre *Jean de la Lune*. No es tracta d'una estrena, per bé que divendres passat en la nostra sessió i davant del públic que hi assistí, aquella projecció en tenia tot el caràcter. Jean Choux desplega en aquesta cinta un talent ben remarcable, com a cineasta i com a compositor subtil i penetrant d'una història plena d'emoció i de pintoresc. I, cosa doblement remarcable tractant-se d'un film europeu, una interpretació absolutament perfecta.

J. PALAU

PANORAMA

Cinema amateur

Acabat el concurs organitzat pel Centre Excursionista de Catalunya de cinema amateur, aquesta associació ha organitzat una projecció pública de les millors cintes seleccionades entre les premiades en aquell concurs. Aquestes projeccions tindran lloc al Lido Cinema, demà divendres i dilluns dia 30, a les deu en punt de la nit.

Cal tenir en compte que les cintes que es projectaran són fruit modest de l'esforç absolutament desinteressat dels nostres aficionats, que aportaren llurs cintes al concurs sense pensar que poguessin ésser exhibides públicament. De totes maneres, el Centre ha cregut oportú i convenient presentar aquests resultats davant del públic, a fi d'interessar a tothom en aquesta tasca de divulgació cinematogràfica.

Es projectaran, en conjunt, onze pel·lícules. Sis en la sessió de divendres i cinc en la del dilluns.

Darrera sessió Palestra

Palestra anuncia per a la seva darrera sessió de cinema retolat en català el film de Sternberg: *Els docs de Nova York*. Creiem innecessari valorar les excel·lències d'aquest film davant dels nostres lectors, els quals estan tan convençuts com nosaltres que es tracta d'una de les millors obres del cèlebre director.

La projecció tindrà lloc al Fèmina, dimecres vinent, a les deu de la nit.

Una Fira Internacional de la Cinematografia

No ha estat comentat entre nosaltres un esdeveniment cinematogràfic del més alt interès. Aquest esdeveniment ha tingut lloc a Praga, com a integrant de l'Exposició General que s'hi acaba de celebrar.

Per bé que l'exposició ha tingut, principalment, un aspecte tècnic, aquesta exhibició, organitzada sota el patronat del govern txecoslovac i amb assistència dels millors cineastes del país, té una transcendència que no podem estar-nos de remarcar. N'hi ha prou de dir que els pavellons que es dediquen a aquesta exhibició ocupen 1,500 metres quadrats.

L'aspecte tècnic, preferentment cultivat ací, ha tingut, però, una secció, molt interessant, de tècnica retrospectiva, amb exposició de les primeres màquines de projectar, del que a Txecoslovàquia encara en diuen *biografts*.

Aquesta exhibició ha servit altrament per a fer que el públic de tot el món fixi la seva atenció en aquest certamen, sobre el cinema indígena que es desenrotlla sota l'empenta de la *Filmová liga Československa* (Lliga cinematogràfica txecoslovaca).

Al mateix temps, els txecs reivindiquen per al seu prestigi cinematogràfic una sèrie de films que roden pel món amb marca alemanya. Per exemple, els principals films d'Anny Ondra, veritable filla de Praga, i de l'inesgotable actor còmic Vlasta Burian. Un film txec que també ha tingut gran èxit ha estat obra dels *régisseurs* Lamac i Machaty. S'anomena *Erotikon*, film magnífic, que s'ha mantingut llargament als programes dels països on la censura té menys rigidesa que la nostra. Finalment, Txecoslovàquia, com tants de països europeus, ha donat a Hollywood directors, actors, músics, pintors, tècnics.

Però la gran indústria cinematogràfica s'inicia i ara ha de pendre gran volada amb el cinema sonor, que afavoreix les produccions nacionals i ha de produir un gran avenç en la cinematografia txecoslovaca.

«L'Atlàntida», film

L'Atlàntida, però no pas el poema de Vergader, certament molt difícil de portar al cinema, sinó *L'Atlàntida*, novella de Pierre Benoit. És el realitzador d'aquesta gesta G. W. Pabst, l'autor de *La rue sans joie*, de *Quatre d'infanteria*, i de *L'Opéra de quat'sous* (inèdita ací, encara). Pabst s'ha traslladat per a la realització d'aquest film al Sud d'Algèria on ha pogut trobar tots els elements de color que la novella podia exigir-li. Esperem aquesta obra amb una viva expectació.

AVUI AL

FEMINA

DOUGLAS FAIRBANKS

i BEBE DANIELS en

Para alcanzar la Luna

Comèdia humorística d'ambient modern

Film dels ARTISTES ASSOCIATS

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Lúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

LA PICARESCA MODERNA

La significació del "gangster"

Fa poques setmanes, remarcàvem, en comentar el darrer film soviètic presentat a casa nostra, *El camí de la vida*, la presència de desvagats i criminals com un retorn a la clàssica picaresca de les novel·les espanyoles. El mot és ample, i els crítics no han arribat pas a posar-se d'acord sobre el seu abast. De fet, exerceix la picaresca tot aquell que guanya el seu viure d'una manera tèrbola o clandestina. Els trinxeraires de Nicolai Ekk s'acosten molt, realment,

re el darrer film de Charles Rogers, *Aristòcrates del crim*, amb Ricardo Cortez i Helen Twelvetrees, que presenta, amb força encert, un tema anàleg.

I bé. Quina significació té el bandit, o, per dir-ho amb el neologisme acceptat, el *gangster*, en la vida contemporània? Recentment he vist un article, més brillant que exacte, on es procurava contraposar la

El casament del «gangster» en «Aristòcrates del crim»

a la fisionomia i àdhuc a la patologia del *Lazarillo* o del *Buscón*. Però hi ha una mena de picaresca d'altura, una mena de picaresca per a ciutats — així com l'altra seria una mena de picaresca de camí-ral — que trobem situada — i exportada amb una publicitat estúpida — a Nordamèrica. Recentment, Rossend Llatés comentava a *La Publicitat* la podrida escenografia que en la vida ianqui ha deixat en descobert l'assassinat del fill de Charles Lindbergh. El comentari tenia un patetisme pujat. Retreia als nordamericans els resultats d'una concepció exclusivament materialista de la vida; la desmoralització que aquesta concepció portava a les esferes públiques i de la vida privada (corrupció i inutilitat de la policia; consideració social per a tothom que s'hagi enriquit — sigui com sigui); importància — per dictadura de terror — del bandit, en la vida política i social. Aquest és el panorama lamentable.

Realment no sembla que els nordamericans tinguin un interès excessiu a amagar aquesta màcula. Els films de bandits i de contrabandistes són freqüentíssims. Amb un film d'aquesta mena — *Els carrers de la ciutat* (Gary Cooper, Sylvia Sydney) — adquirí una reputació brillantíssima Ruben Mamulian. Ara, hem tingut ocasió de veu-

popularitat — lamentable, però evident — del *gangster* d'avui, amb l'èxit dels detectius (del Sherlock Holmes, per exemple) d'ahir. «Sherlock Holmes — deia el publicista — és un pseudo-heroi conservador. Ha estat creat per l'època victoriana. És inhumà, en quant els conceptes conservadors de l'època eren inhumans... Ha estat creada la figura de Sherlock Holmes sota els signes d'un naturalisme determinista i un utilitarisme ètic.» Segons l'articulista, Sherlock Holmes no té res a veure amb la moral. Li interessa — en una competència purament professional, no ideològica — vèncer la policia de Scotland Yard. Però en el fons la moralitat de la seva gesta no la coneix ni li interessa.

Això és veritat. Però seria realment difícil cercar el pol oposat — quant a sentit moral — en els *gangsters*. No. El *gangster* no és un home que cerqui una moralitat integral que l'Estat omnipotent fa difícil. No pot pas dir-se, com insinua l'article que comentem, que el *gangster* sigui una mena de *bandido generoso*, popular, liberal, repartidor als pobres dels diners del ric, desviador d'injustícies. Aleshores aquests films tindrien, a la llarga, una moralitat que avui — ultra el desprestigi de què volten el poble que els tolera i els tem — no poden tenir.

G. D. P.

Una cançó
estudiantil de
Heidelberg

amb Willy Forst
i Betty Bird

VEGI-LA AL

Fantasio

PUBLIC CINEMA

Passell de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessions continues: tarda, de 4 a 9 i nit, de 10 a 12

Entrada, una pesseta

NOTICIARIS - REPORTATGES

Estrena del film documental

UN DIA INCREÏBLE

(Càtifa Mágica Movietone)

Nota. - Aquest local està ventilat per un modern sistema, muntat per l'Anglo-espanyola d'Electricitat.

ESPECIALITAT

EN LA MIDA

Jaume I, 11

Telèf. 11655

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser.

Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passell de Gràcia, 56. Telèfon 16286

BARCELONA

TIVOLI

TOTS ELS DIES

HIMATSCHAL

(EL TRONO DE LOS DIOS)

EXCLUSIVES ART-FILMS

EL CARRER

per SYLVIA SIDNEY

FILM ARTISTES ASSOCIATS

AVIAT

JOHN BARRYMORE

EN

SVENGALI

EXCLUSIVES ALMIRA

La casa de la discordia

Compensación

UN DOBLE PROGRAMA

UNIVERSAL

AVUI AL

CAPITOL

COLISEUM SETMANA DEL BON HUMOR

Hazte rico pronto

Film METRO GOLDWYN MAYER

que bat el rècord de la comicitat i de l'interès, per

WILLIAM HAINES

LEILA HYAMS - ERNEST TORRENCE

i el gran còmic **JUMMY DURANTE**

EL TEATRE

LES ESTRENES LLANTERNA L'Orquestra Simfònica de Madrid

Francesc Presas, Angèlica Grelot (Teatre Romea)

Ens ha estat dit que la producció teatral de Francesc Presas no queda reduïda solament a les dues comèdies que ens ha ofert signades amb el seu nom, l'una, aquella divertida raó social *Baliga Balaga & Co*, estrenada l'any 1929 al Novetats (que, en general, la crítica acollí força agressivament amb gran satisfacció dels metafísicistes transcendentalistes), i aquesta facciosa *Angèlica Grelot, estrella de moda*, que ens ha donat fa poc la companyia del vell teatre del carrer de l'Hospital.

Ens han dit que Presas, de molt de temps ençà, ja d'abans d'aquella seva comèdia que hem esmentat primer, treballa per al teatre d'una manera regular i continuada, bé amb traduccions, bé amb adaptacions — en un i altre cas treient partit, preferentment, de la producció vovilescica francesa —, bé amb alguna peça original. Però, sigui perquè aquelles obres no l'hagin deixat plenament satisfet per una o altra causa, com a traductor, adaptador o autor, sigui per qualsevol diferent consideració, Presas les ha lliurat al públic sota un nom suposat, com rebutjant llur padrinatge o llur paternitat per altra cosa que no fos la corresponent liquidació.

Si és efectivament així, ens queda perfectament explicat el formidable domini de la tècnica teatral que demostra posseir l'autor d'*Angèlica Grelot*. Com que no creiem gens — i en teatre menys que en cap altra art — amb el geni que neix armat de totes armes i venent en totes les batalles sense saber res de res i encertant-ho tot només per pura intuïció, ens ve molt bé per repenjar aquest judici la suposició que Presas, amb tot i ésser només dues les comèdies que d'ell coneixem, porta una llarguissima experiència de labor teatral i que ni en aquella de 1929 ni en la d'ara es tracta d'un talent improvisat que tot ho deu a si mateix — pretensió que no per ésser absurda i inacceptable podem evitar que sigui la característica d'un grapat de genis que ens ofereixen els preciosos fruits de llur magí.

Es clar que amb això no volem dir que creguem que ja n'hi ha prou amb el coneixement de tots els mecanismes de la trama per produir una bona peça teatral. És evident que tota la informació i tota l'experiència d'un autor no el dotaran mai d'aquell instint que és l'ànima del teatre, que li fa donar vida als seus personatges, a l'ambient en què es mouen, i amarrar d'ella tota l'acció, aquell instint sense el qual les obres construïdes amb més recursos i més traça són, teatralment, mancades de tota qualitat, però també ho és que aquell mateix instint en serà ajudat i amb elles, i només amb elles, és que podrà donar tot el seu rendiment.

Aquell instint, Presas el té. I té, a més, tot el que fa falta perquè no falli. En la complicada i accidentada peripècia d'aquesta *Angèlica Grelot* s'hi veu ben clara la mà de l'home acostumat a fer moure la seva gent, multiplicar-la, embolicar-la en situacions enrevessades, fer-la entrar i sortir, anar i venir amb oportunitat i encert, encadenant les escenes sense cap violència damunt una trama en la qual no llanguixi mai l'interès, i aconseguint tots els efectes recercats.

Essent aquestes qualitats molt estimables en l'obra de Presas, no són pas les millors. La virtut principal d'aquesta comèdia és el seu to. Presas ja va intentar amb el *Baliga Balaga* d'incorporar al nostre teatre còmic alguna cosa que fos més fi i més delicat que la rialla grossa i descordada que provoca la pura grogueria i l'acudit de mal gust. Si llavors no va reeixir, més per culpa de l'ambient en què va caure la seva obra

que no pas per ella mateixa, ara, en canvi, sembla que ha tingut força més bona acollida.

No és pas que siguem massa propensos a fer-nos il·lusions. Però, de moment, l'èxit que ha obtingut *Angèlica Grelot* ens fa esperar que un dia o altre el nostre públic es fastiguejarà del teatre analfabet. Ara per ara, Presas ja li ha demostrat que es pot divertir, pot passar una llarga estona de franca rialla i de bon humor sense ne-

Francesc Presas

cessitat de xipollejar en la bajanada i la barroeria; que escrivint correctament, un autor el pot delectar tant o més que el que no sap escriure, i que també pot ésser interessant un argument ben descabdellat i — dintre el seu gènere — d'una perfecta versemblança.

De les seves incursions pels terrenys del vodevil francès, Presas n'ha sabut treure, entre d'altres virtuts, la d'un bon tacte per enfocar els temes més delicats sense gens ni mica de llordor. La tònica d'aquesta obra és completament vovilescica, però d'una categoria que estem ben poc acostumats a trobar en les produccions corrents d'aquest gènere.

Els tipus que ens presenta Presas són ben vistos i tenen un caràcter de realitat que els acosta més a la comèdia de costums que no al pur vodevil. L'autor ens palesa amb ells que posseeix unes condicions d'observació ben poc comunes. Hem de remarcar, especialment, el personatge del fondista — que tantes vegades hem trobat per la nostra terra —, taül i ben peixat, i el de l'estiuejant de colònia que forma part de totes les comissions i que es torna boig per poder alternar.

Si ens poséssim a recercar defectes en *Angèlica Grelot*, bé prou que n'hi trobaríem. Però aquests són, certament, poca cosa al costat de les seves bones qualitats. Per altra banda, acostumem sempre a no voler trobar-hi allò que és ben clar que era ben lluny de les intencions de l'autor en escriure la seva obra.

La companyia del Romea, que actualment és d'un conjunt esplèndid, porta l'obra amb completa identificació i unitat. De voler anomenar qualsevol dels intèrprets pel seu bon treball, els hauríem d'anomenar tots.

JOAN CORTES

Els processos teatrals

Henri-Robert publica a *Les Annales* un divertit article sobre *Les procès de théâtre*. Sobre les vegades, per exemple, en què s'ha processat una artista per evasió. «Les grans artistes, en efecte, no tenen sempre la força que cal per a resistir una força secreta que les empeny a la fuga.» Reconta aquell cas de Sarah Bernhardt, enemistada amb Emile Perrin, administrador general de la Comédie Française, que cercà un pretext — banal — per a fugir-li a Nordamèrica. La Comédie portà Sarah als tribunals, on fou defensada per l'advocat Barboux.

Barboux intentà entendre els jutges. Aleshores Sarah estava delicadíssima de salut. Barboux adoptava un to patètic a la veu i un gest teatral:

—Deixeu-li descabdellar encara el fràgil fil de seda de la seva vida.

El cèlebre advocat, comenta Henri-Robert, era massa pessimista. Sarah Bernhardt va viure encara més de quaranta anys.

esdeveniment coreogràfic

dimarts, 31 de maig
a les 10 del vespre

sessió de dansa

amb col·laboració
del pianista

JULI PONS

obres de
falla
strawinsky
hindemith
labroca
blancafort
pons, etc.

decorat:
grau sala
figurins:
grau sala
i mora

detalls per
programmes

U R S S, la República de Treballadors

Manifestants ridiculitzant la burgesia

Una visió directa de la Rússia d'avui

Notes de viatge

per

J. TERRASA

EDICIONS
MIRADOR

Dintre poc, serà
publicat en llibre
aquest reporiatge,
augmentat i il·lus-
trat amb gravats
inèdits

No deixeu de
comprar-lo

L'Associació de Música «da Camera» ha tancat el curs amb dos concerts de l'Orquestra Simfònica de Madrid.

Aquesta orquestra fa trenta anys que és fundada; quan els músics de Barcelona anaven a l'assaig amb gorra i espadenyes, ja els professors de l'orquestra de Madrid semblaven senyors, i ho eren pel seu aspecte i per la seva carrera. Aquella dignitat professional, particular, en reunir-se, va donar per resultat una orquestra magnífica. I cada vegada que ha vingut a Barcelona — moltes vegades — ha produït una forta impressió.

de Strawinski, una fantasia dels més variats colors, com muntanyes de vidre fos i pintat; música més orquestral que simfònica, més de color que de dibuix.

I com a novetat varen tocar dues obres: una d'un jove rus, l'altra d'un jove espanyol; les dues fa poc estrenades: l'una a Moscou, l'altra a Madrid.

Tenen de comú voler ésser modernes i no ésser de música pura. Però s'inspiren en dos ideals de direcció oposada: el rus mira endavant, el castellà mira endarrera; el soviètic canta la música de les màquines en

El mestre Arbós i la seva muller

I més perquè nosaltres no tenim una veritable orquestra, i també perquè té unes qualitats especials diferents de les nostres.

L'orquestra de Madrid és més orquestra que les que organitzem aquí. Els músics de la Simfònica toquen, en conjunt, més, amb més perfecció, amb més domini, es senten més que els de les nostres orquestres; però els músics d'aquí toquen amb un sentit més musical, amb una sensibilitat més humana, que arrenca més de les entranyes que dels dits o del llavi.

Els músics de Madrid toquen amb la fonètica castellana: contundent, sonora de campana però dura, amb soles cinc vocals pelades. Les nostres orquestres toquen amb fonètica catalana: més suau, amb so més tou, amb més matisos i amb moltes vocals tòniques o atones, i amb cadències de períodes.

La Simfònica de Madrid porta un director que és un veritable director d'ofici: té domini absolut de les obres, té la seguretat i l'estil de moviments que dona la pràctica i el coneixement de l'art que es professa, té l'energia incansable que exigeix aquesta feina. Però el mestre Arbós — que és el director — porta una barba, cargolada amunt, espanyola i quasi monàrquica, que és signe de la incomprensió sensible de la música.

I els professors que toquen sota la seva batuta mantenen els seus rostres immutables a través de totes les notes que amb la major perfecció executen, violentes o calmades, impàvids, perquè la música no els crema per dins.

Mestre i músics dominen totes les regles i tota la tècnica de la interpretació, coneixen totes les lleis de la música i marxen a l'hora del moviment musical del món. Tot ho saben; no els podem ensenyar res, perquè el que nosaltres tenim no s'ensenyia.

En els programes no hi ha faltat la simfonia de Beethoven, ni l'obertura de Wagner, ni el poema de Strauss, que són els llocs comuns dels concerts; però hi havia també l'obra soviètica, la francesa, la castellana i fins la catalana i tot.

Varen tocar la *Vuitena simfonia* de Beethoven, amb aquell *Allegretto scherzando* ple de dinamisme, forts i pianos sobtats, molt beethovenians; efectes innocents i puerils com d'un noi que ens vol fer por. La Simfònica el va tocar una mica a la *zarzuela*. El bellíssim minuet, En Casals el fa interpretar amb més emoció.

La *Liberté* de Debussy és una música que es destenyeix de pressa; també era al programa.

Per no ésser menys que En Casals, ens varen fer empassar una *Sinfonia* de Brahms. Varen tocar també *El cant del Rossinyol*.

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLIS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON 14856

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

Cada dia és major el
nombre dels que es diver-
teixen com mai. Vegeu

i fins n'hi ha molts que
es «reenganxen» i la
veuen més d'un cop, al

Saló
Catalunya

Aquesta és la novena
setmana que es repre-
senta a Madrid

LES LLETRES

MEDITACIÓ DEL CENTENARI

Goethe i el món de la música

Tots els moments històrics de transició ofereixen interessants exemples de genis de doble vessant, Janus culturals que sintetitzen els fruits del passat i de la llavor nova, crepuscles entre dos ordres de valors l'antinomia dels quals resolten dins d'una poderosa personalitat. Així, per exemple, el Dant visqué entre el ple gòtic del segle XIII i l'humanisme clàssic de la següent generació florentina — de Petrarca i Boccaccio —

obra tan extraordinàriament suggestiva per a rebre diverses interpretacions. En ideologia la més interessant avui és la de servir de motillo arquitectònic, ideal de l'home modern, de la civilització que Spengler anomenava *fàustica* per antonomàsia.

Em refereixo a la possibilitat superficial d'ésser el *Faust* susceptible de transformar-se en òpera, tasca portada a terme ben mediocrement — més o menys sacrilega-

Els darrers moments de Goethe, per Fritz F. Fischer

sintetitzant la inquietud d'ultratomba del medievalisme i la filosofia de l'amor del platonisme renovat. La nova modalitat femenina — humana — ofereix la seva Beatriu en el Cel, que és el pas de la Verge romàntico-gòtica a la dona de carn i ossos que per mitjà de l'intellectualisme abstracte de Laura arribarà a la Fiametta i, fins i tot, a Melibea. Cervantes viu entre l'Espanya de Lepanto, triomfant, i el desastre de la Invencible; entre serenitat de renaiement espanyol i impetu barroc; entre l'Escorial i Churriguera. Per això el Quixot ofereix el doble aspecte del cavalleresc i la caricatura, i de l'alegria del renaixement amagant una dramàtica posició íntima de descorament i de desfeta. Amadís està més amb Don Quixot que Cervantes amb *Orlando Furioso*, precisament perquè l'heroi de Cervantes és la seva mateixa figura plena del dolor de la desfeta. La fe íntima de Cervantes en Don Quixot és tan desesperada i nostàlgica com la d'Ernest Renan en la divinitat de Jesús.

Goethe viu en un encreuament de segles també. Meravellosa albarda en la qual el seu geni literari — en el gran panorama de la cultura de l'època que presideix Alemanya, té els genis fraters de Beethoven en l'òcra de la música i de Kant en la planúria de la filosofia. Tot problema entre sentiment romàntic i canó clàssic de l'obra de Goethe està condicionat per la cronologia. En les fronteres del segle XVIII i del XIX cal tenir l'ideal en Helena encara que al cap i a la fi sigui Margarida la salvadora de l'intellectual. Una mica de mel sentimental entre la duresa de les regles greco-latines. Volar en el cavall de Goetz de Berlichingen i sentir palpitant sota el peu la carn d'estàtua d'Igènia. Brodar èlogues divuitesques i poder suïcidar-se per amor com fa Werther. És clar que Goethe es troba perdut damunt d'aquesta passió desesperada, i deixarà sota el coixí la pistola fatal que Larra, sagnant d'inquietud, acostarà a la seva templa. Goethe viu entre jardí versalles i música immensa, decimonònica. Com Beethoven compona entremig la trama precisa de les sonates i les simfonies amb una emoció transcendental d'esperit romàntic. Com el Kant crític de la *Raó Pura* reconstrueix el temple teològic destruït en les raons sentimentals de la *Raó Pràctica*.

Tot el ritme directe del segle XIX havia d'ésser el de l'art musical. La poesia del moment de transició havia de derivar necessàriament vers el món dels sons, vers el regne d'una literatura orquestrada. El *Faust*, obra capital de l'encreuament de dos mons, no podia deixar de portar aquest segell d'harmonia. Un dels aspectes d'aquesta creació poètica és la de sustentar-se necessàriament en una composició pre-musical. Aquest és un dels aspectes del *Faust*,

ment — pel pueril Gounod, el desigual i àrcom Berlioz i el brillant i banal Boito. Una altra més íntima musicalitat endou el poema dramàtic de Goethe. Ja en les balades líriques, Schubert, Schumann, endevinaren la musicalitat latent en l'obra goethiana, que actualment pogué suggerir l'enginyós, per bé que excessivament literari, *Aprenent de bruixot* de Dukas. Però, deixant de banda la capacitat musical de les altres obres, és en el *Faust* on culmina aquesta possibilitat. En la representació — justa, ben afuada — de diverses escenes de la primera part a l'Orfèu Gracienc, organitzada pel Kothurn, vaig poder observar el sentit meravellósament teatral — dramàtica és teatre — del poema que solament sol ésser juticat en funció de la seva lectura. Fins en la part més externa hom adverteix com tota representació del *Faust* cal recollir-la sobre la música. Sense els cants de la taverna d'Auerbach l'escena perd tot el seu íntim sentit. Sense la melodia de l'orgue en l'escena de Margarida, en l'església, el contrast patriòtic es perdria. Pensem, a més a més, en els cors de deixebles i d'àngels que Faust sent en el seu laboratori — part aquesta bastant ben interpretada per Berlioz —, en els cors angèlics de l'escena final. Solament mitjançant la música pot destacar-se tanta de beutat poètica. La mateixa versificació de Goethe s'emmotlla a aquesta possibilitat de cant en determinats parlaments. Però no solament en determinats motius, sinó en tota la seva obra presideix un ritme musical. Es troba igualment en el doble duo del jardí de Marta, que en el xivarri violent de la nit de Walpurgis, que en l'harmonia clàssica de l'episodi d'Helena. Des de les cantades dels àngels del començament fins al magne chor apoteòsic final — *Pater profundus* o el *Doctor Marianus* — No estem pressentint ja el duo de *Tristany* o els cors dels peregrins del *Tannhäuser*? En el relat del canceller Müller de la mort de Goethe, que dedicadament ha comentat Benjamin Jarnés, apareix el poeta a l'agonia, escrivint signes en l'aire, com si escrivís. Aquestes paraules aèries no són la música suprema, el ritme de les esferes com en el *Pericles* de Shakespeare? També dugué la fina mà damunt el coixí que hi havia als seus peus. Seda i aire; el jardí de Versalles i la música de la selva. E's assistents a aquest commovedor poema de comiat no saberen el que el poeta escrivia, com tampoc els deixebles del Crist no entengueren els signes en l'arena del Perdonador de l'Adultera. Però sí veieren que Goethe dibuixava una *W*. Quina era la paraula que escriví el poeta dels segles en deixar oberta, solennement, la selva del XIX? Deixem pas a l'esperit de divinitat i de profecia... Goethe havia escrit un nom: Wagner.

ANGEL VALBUENA I PRAT

VARIETATS

Els sis més grans escriptors anglesos

Per Hugh Walpole, segons explica en el suplement literari de *The New-York Herald Tribune*, els sis escriptors anglesos de més anomenada són: W. B. Yeats, G. B. Shaw, H. G. Wells, Rudyard Kipling, John Galsworthy i George Moore.

«Cap d'aquests escriptors — diu — no escapa a la crítica i tots han estat criticats sovint. En aquest moment, dos d'ells sobretot, Kipling i Galsworthy, semblen suspects. Kipling ha assolit una tal glòria en la seva joventut, que durant llargs anys fou fàcil de dir que ja no era el mateix. Per afegidura, ja és mort el món en el qual sempre ha cregut.

«Galsworthy sembla suspecte en aquest moment a causa de les seves idees humanitàries, que ja no són de moda.

«Yeats és estranyament desconegut pel gran públic. Les seves darreres obres han estat mal interpretades i no els ha pertocat el lloc al qual tenien dret. Fins han passat generalment en silenci, mentre que la glòria del seu autor patia de la constant repetició d'alguns poemes de joventut en innombrables antologies.

«George Moore, el vuitantè aniversari del qual acaba de festejar-se, fuig de la popularitat com del diable. El reclus d'Ebury Street s'acontenta fent de tant en tant una romança caústica sobre el món en què viu i fora d'això no diu res a ningú. Només s'ocupa de la seva obra, i es diverteix revisant-la constantment.

«Shaw, no cal dir, segueix un camí exactament oposat. El públic se n'ocupa tan sovint, que és fàcil als seus crítics de dir que la seva mort corporal serà també la de les seves obres. Ningú no sap què és permanent en les seves obres i què no ho és. Ha treballat tota la seva vida en un domini més efímer que cap altre. A Anglaterra, des de Shakespeare no hi ha hagut mitja dotzena d'obres que s'hagin mantingut a l'escena. La intel·ligència de Shaw s'ha exercit sovint sobre temes que ja no tenen cap importància. Potser hom es recordarà d'ell a causa dels seus prefats sobretot, però de totes maneres hom se'n recordarà.

«El més actiu, el més viu, el més sorprenent de tots aquests escriptors és H. G. Wells. La seva reputació, l'ha refeta unes quantes vegades, desent-se'n, reconquistant la amb nous mitjans. Ha corregut tots els riscos d'una activitat incessant i variada. Estaria perdut si només pensés en ell; però amb els anys es va trobar atret per mons infinitament més vastos que la seva experiència personal. Se'l veia amb admiració com creixia en noblesa, en paciència, en amplitud de vistes. El seu nou llibre, *El treball, la riquesa i la felicitat de la humanitat*, és potser el més important que ha escrit. Quan aparegué, molta gent es pensava que es tractava una altra vegada d'un dels seus enderiments sociològics, però de pressa s'adonaren que el llibre unia el sentit del drama al de l'humor i que és d'una suprema riquesa imaginativa. El seu autor és un home del qual Anglaterra pot estar orgullosa.»

Una Acadèmia Irlandesa

W. B. Yeats, el poeta irlandès de llengua anglesa, en el discurs de l'apartat que li fou ofert a Londres per la Societat Literària Irlandesa, ha proposat la creació d'una Acadèmia Irlandesa de Belles Lletres, que tindria la finalitat d'encoratjar la literatura irlandesa i defensar la seva independència.

Un grup d'escriptors universalment coneguts elegiria els altres membres de l'Acadèmia, el nombre dels quals fóra limitat a vint persones escollides indistintament entre els autors de llengua irlandesa i els de llengua anglesa.

Yeats ha deixat anar, com a noms que s'imposen, els de G. B. Shaw, George Russell, James Joyce, James Stephens, Liam O'Flaherty, Sean O'Casey i Lady Gregory. És probable que el mateix Yeats sigui elegit president d'aquesta Acadèmia.

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de ronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

Exide
AGUMULADORS
GARAGE ELECTRIC
CARRER MOYA (ARIBAU I DIAGONAL)

CORRENTS DEL MÓN

Retorn al 900?

En ple domini de les excentricitats sobre-realistes i quan era considerat d'un màxim tot respondre amb la invectiva contra tot el que hi havia dit en literatura i fet en pintura, ja es parlava d'un retorn a la novella d'extensió, d'un retorn a la concreció de la forma.

L'any 1928 encara era temeritat sostenir aquest criteri. La violència entrava en el

llur tradició. Gravita sobre ells un sentit de mesura que fa dels seus dal·labaixos una funció nacional i de les importacions — per revolucionàries que siguin — una transformació en funció nacional també.

La sort que hagi pogut tenir el popuisme no ens interessa per a la finalitat d'aquest article. Ens interessa només el fet de la seva promoció com una fita que, si no l'ha preparat, almenys explica aquest retorn al 900 que ara sembla que es deixa sentir en el centre i més enllà dels medis intel·lectuals.

Es curiós que totes les modalitats de la vida convergixen i uniformen els períodes amb un regust i amb un color!

Ara, el cinema ressuscita Viena, els bicicletes, els llums de gas i les operetes alegres i ensucrades. Els discos ens tornen els vals. Els herois i les heroïnes de mantes novel·les d'avui són aquells nois i noies de barri, ambientats amb aquell regust de cases ventrades i cansades, de carrers de transició a la urbs, de botigues observadores, de conflictes sentimentals silenciosos, de pessigolla remorosa d'una civilització que hom té la sensació d'haver passat, sense que, però, hagi estat encara ben bé fixada i classificada. Les dones es complauen a reproduir en llurs vestits penjares molts de gust de començaments de segle, inicis estrafets de mànigues de pernil, longituds de revistes de modes llunyanes.

Això no té una significació isolada. Fa pocs dies, Paul Morand exaltava Lorrain, escriptor típic del 900. A Catalunya, Grau-Sala reviu la finesa dels cossos prims de dona, el recer dels interiors bigarrats, els marcs florits de les cornucòpies.

Entre els escriptors alemanys d'avui hi ha una atenció embaçada pels problemes sexuals de l'adolescència, exactament igual que a començaments de segle.

Tot això és una vasta onada difusa de regressió al 900, a aquest període tan blasmat per tota aquesta època pròxima, violenta i trasbalsadora.

Quan el carrer fa seus els principis que commouen el pensament dels nuclis de selecció, les tendències duren i perduren. Cal creure, doncs, en aquest retorn al 900 esbossat en alguns nuclis sensibles i transparentat gairebé simultàniament al carrer?

On parará llavors tot aquest magnífic sentit de la higiene portat per la nova arquitectura, la pintura de colors nets, la geometria elemental dels mobles, la desincrustació dels interiors, la simplicitat de la roba, el sortís avenç de la platja, el saludable rigor antiretòric de les lletres, tota aquesta netedat, en fi, antipioranera i antihipòcrita que semblava el guany d'aquest període trasbalsador?

No serà, més que un retorn durador, una ullada retrospectiva per fixar els guanys assolits, per reposar aquelles trencadisses que la passió del moment portà a cap, potser d'una manera injusta?

El món és un joc d'accions i reaccions. Els escriptors, els músics, els pintors, saturats de realisme, de reproducció exacta, de perfecció, elevaren el «jo» romàntic — romànticisme al fons no es altra cosa que inconformisme — vers la representació mental de les coses. La deformació de totes les realitats en benefici d'una emoció personal i íntima que és la que ha informat tota aquesta darrera època, té la seva raó dinàmica en aquest principi.

Un retorn a la concreció de la forma en pintura i a l'extensió en literatura no volen, no poden de cap manera dir una abdicació de tota la lluita acarnissament sostinguda per la renovació de les realitats estancades i per la neteja dels vicis i dels adonaments que d'una manera fatal es pengen en les tendències llargament mantingudes.

Aquesta regressió que no anés informada per aquest esperit de situar, de reivindicar, de fixar i després d'avançar sense perdre temps, seria un atemptat a l'originalitat de l'època. I nosaltres no podem creure en la manca d'originalitat del nostre temps.

RAMON XURIGUERA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

Un llibre interessant

MANUAL DE
Psicologia Jurídica

pel Dr. E. Mira López

Un volum il·lustrat amb 18 gravats

PREU: 17 PESSETES

Demaneu-lo a:

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Tel. 15524 - BARCELONA

BARCELONA
Mallorca, 239

Tel. 75013

CARBUR DE CALCI; Fabriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fabriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fabriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fells i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTÒGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'Exposició de Primavera

En inaugurar-se — dissabte passat — l'Exposició de Primavera, va cloure's el parèntesi antiartístic que l'any 1924 va obrir la Dictadura. Això no vol dir que durant aquest període la nostra vida artística hagi estat interrompuda. Malgrat el desinterès dictatorial per les arts plàstiques, els nostres artistes seguien fent la seva via. Però, sense el suport de les corporacions públiques, el fet artístic d'un país va perdent la seva importància i fins pot arribar a una cotització lamentable.

La represa de les exposicions de Primavera l'hem de considerar, per tant, com un esdeveniment transcendental, que tots hem d'agrair a la Comissió de Cultura municipal.

I la particularitat d'aquest certamen ha estat la seva gestació. Quan els propis artistes recabaren la responsabilitat de l'organització, hi hagué la temença que no s'entendrien. Però, sortosament, aquests mals averanys no s'han complert. Amb un temps evidentment insuficient per preparar una exposició de tal envergadura i passant per alt certes suspicacies — originades, més aviat, per un malentès —, els artistes han aconseguit ben aviat els seus propòsits sense altra tutela que el seu esperit de classe. D'aquesta manera, creiem que les exposicions podran assolir un caràcter més vivent. Perquè el criteri de realitzar el Saló per mitjà dels representants de les entitats artístiques, acadèmiques i institucions oficials, per més bona voluntat que tinguin aquests senyors, sempre acaba, a la llarga, en una habitud oficialista que arriba a mitigar la vida del Saló.

L'actual Exposició de Primavera ha estat concebuda a base de dos salons, representatius — segons la convocatòria — de les dues tendències globals en què pot considerar-se destriat el fet artístic contemporani. Aquesta concepció sembla que no tingui raó d'ésser, perquè en realitat l'art d'avui, com el de tots els temps, només pot destriar-se en bo i dolent, però en la pràctica creiem que, amb el temps, pot resultar beneficiosa. L'estímul d'una noble competència sempre ha resultat eficient.

L'existència d'un jurat d'admissió també ha estat un encert. Compari's, si no, el to

d'aquest Saló amb el de les exposicions dels passats concursos de Barcelona i Montserrat vistos pels seus artistes, en els quals, tot i concórrer-hi les nostres millors signatures, assolien un nivell mitjà molt inferior a l'actual Exposició de Primavera. Les parets del Palau Nacional no poden estar a la disposició de qualsevol aprenent d'artista. Massa que en sofrim, durant l'any, d'aquesta mena d'obres insulses en les galeries es-

Feliu Elias. — Pintura

pocialitzades. I en aquest sentit hem de censurar els seleccionadors, excessivament benignes, del Saló de Barcelona. Amb tot i que — segons diuen — en aquest Saló s'han refusat unes dues centes obres, encara en sobren, almenys, un altre centenar. Perquè cal no confondre l'art dit tradicional amb el paisatge sense suc ni bruc. I cal, sobre-tot, considerar l'Exposició de Primavera com una selecció anual de la nostra producció artística.

Tot amb tot, malgrat lamentables absències i el curt temps preparatori de què han disposat aquest any els artistes, l'Exposició presenta un conjunt molt satisfactori. Amb l'equip d'artistes que tenim, podem celebrar exposicions col·lectives d'una categoria semblant a la de les principals ciutats europees. La represa del Saló ha estat un èxit. Ara cal continuar amb entusiasme i anar corregint les inevitables deficiències de tot començament. L'Exposició està confiada a artistes intel·ligents i, per tant, creiem innecessari suggerir iniciatives i consells. Ells, millor que ningú, saben el que han de fer, i el nostre Ajuntament ja els dirà el que «podem» fer.

I un altre dia comentarem, degudament i amb la importància que es mereixen, les obres més dignes de retenir l'atenció presentades a l'Exposició de Primavera, inaugurada diumenge al Palau Nacional de Montjuïc.

MÀRIUS GÍFREDÀ

LAQUES
SAKURA
EXHIBEIX
UNA ESCULTURA INEDITA
D'ANGEL FERRANT
i una altra de
JOSEP GRANYER
en el Saló de Montjuïc de la
Exposició de Primavera

Els espais lliures

La destrucció del Turó Parc. 105.000 metres quadrats d'arbrat a desaparèixer

Continuant el sistema d'anar urbanitzant parcialment la ciutat, sense cap criteri de conjunt, s'ha exposat aquests dies al públic, en l'Ajuntament de Barcelona, un projecte d'edificació de la zona del Turó Parc.

Més d'una vegada hem cridat l'atenció en contra d'aquest funest sistema d'urbanitzacions parcials, no solament perquè vénen guiades pels interessos particulars en contra dels generals de la ciutat, ans encara perquè es fa impossible la unió lògica i racional d'aquestes urbanitzacions parcials.

El projecte a què ens referim — en el qual es disposa gairebé la total destrucció d'un dels pocs espais lliures amb arbrat existents a la nostra ciutat —, és un exemple concret d'aquest procediment que de temps venim combatent.

Barcelona és una de les poques ciutats europees que no ha seguit una política encertada en la conservació dels seus espais lliures.

A l'objecte de despertar l'interès públic envers aquesta qüestió tan important, la Comissió d'espais lliures de l'Ajuntament de Barcelona recolzada en la Direcció de Parcs i Jardins, publicava l'any 1926 un llibre titulat *El problema de los espacios libres*, en el qual, després de lamentar la desaparició dels jardins interiors de les illes de l'Eixample prevists en el pla Cerdà, es sosté la necessitat de canviar radicalment el criteri seguit fins aleshores. Per això s'enumeren detalladament tots els espais verds encara existents (entre ells el Turó Parc) declarant-los insubstituïbles i que com a tals cal conservar a tota costa.

Del dit llibre són els següents paràgrafs, l'esperit dels quals subscriríem de bona gana:

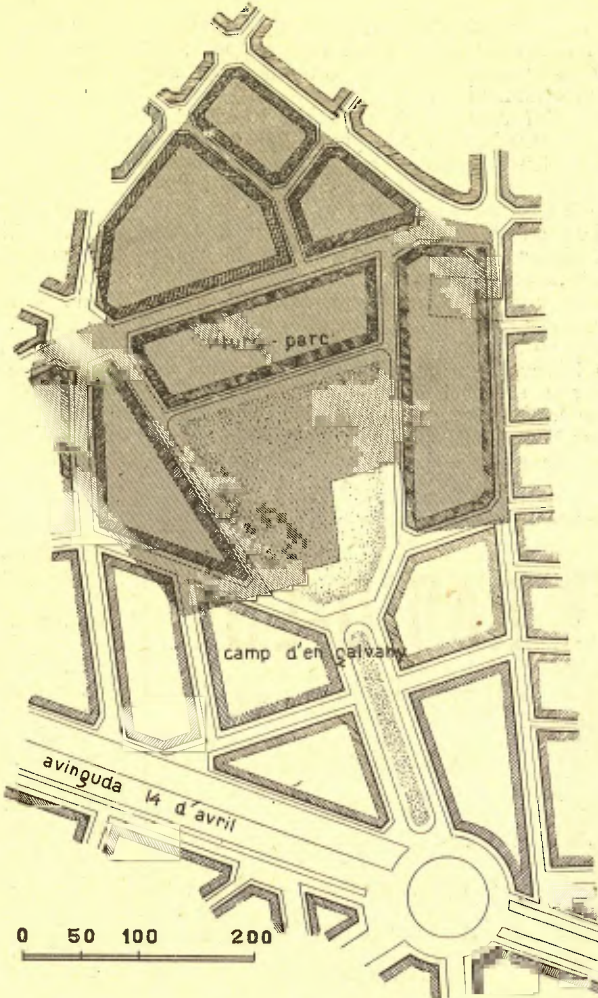
«Amb el pla Cerdà hauríem pogut — i degut — construir un exemple suficientment ric en espais lliures, car així ho disposava el projecte aprovat, però la tradició urbana no estava pel desdissolgar de terrenys.

«Amb l'edificació febril de l'Eixample es reforça encara més l'habit de l'urbanisme, aquest esperit d'estretor que fa considerar terra perduda tot el que no sigui terreny edificable.

«Hem de reaccionar contra aquest esperit que perdura amb obstinació entre nosaltres. Hem d'acostumar-nos a admetre que la terra perduda és aquella que es destina general-

per la seva situació, es de molt fàcil accés.

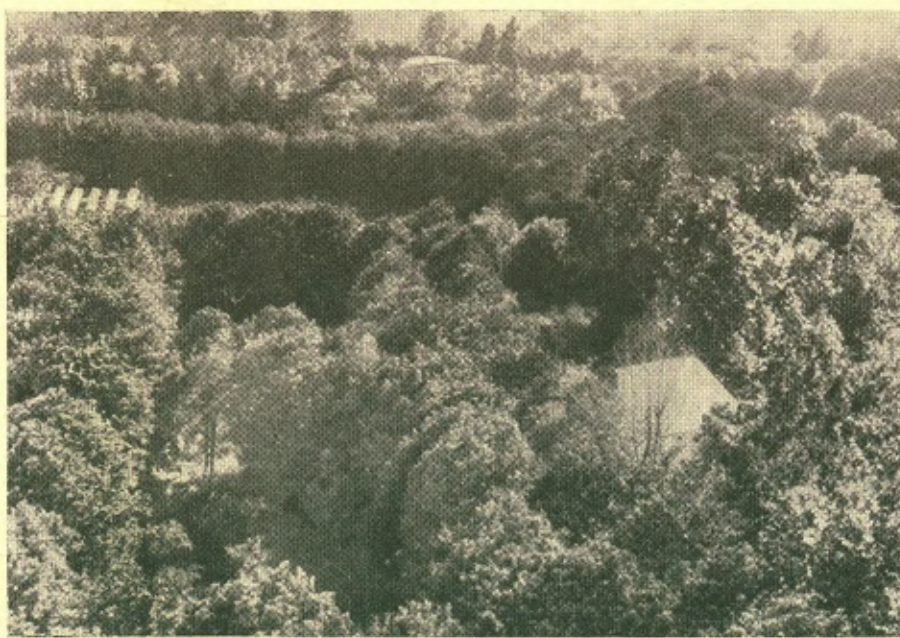
En la part baixa (actualment camp d'En Galvany), desproveïda completament de vegetació, s'obtidria una bona densitat de població amb el tipus de rascacels que proposàvem en el nostre projecte d'urbanització

Projecte d'urbanització del Turó Parc, de la Direcció de Parcs i Jardins. — La part ratllada forta són les illes d'edificació projectada. — La part puntejada són jardins. La part ratllada fina és l'actual Turó Parc.

de la Diagonal (vegi's revista A. C., número 4).

En la part alta (Turó Parc), un tipus d'apartament per classe mitja, distribuït amb un màxim respecte a l'arbrat, entre els espais que aquest deixa lliure i prescindint de tota ordenació geomètrica, donaria una solució més beneficiosa per tots que no pas la divisió en quadrícules tancades que crea-

Frondositat del parc que es projecta destruir

ment a un ús impropí, perjudicial, i que aquest ús a què no ha de destinar-se la terra és sovint el de l'edificació.»

Doncs bé, la mateixa Direcció de Parcs i Jardins que l'any 1926 llançava als quatre vents el lema: *és terra perduda la que es destina a edificació*, ha canviat radicalment de criteri, elaborant el projecte a què ens referim, en el qual es destrueixen 105.000 metres quadrats, més de les tres quartes parts, de l'actual arbrat i jardins per destinar-los a l'edificació.

Aquells bells propòsits de conservar almenys l'existent, ja que no és possible econòmicament aterrar masses edificades per crear-hi jardins, ha esdevingut lletra morta. Aquest procedir mancat de tota idea urbanística i de sensibilitat envers la natura, ens fa pensar que altra vegada l'interès privat (a la fi mal entès) ha passat per damunt de l'interès col·lectiu.

Continuant aquesta desgraciada política de realitats — ja que els propòsits no compten, — ens veurem privats a poc a poc de tots els espais lliures; ara és el Turó, demà seran els camps del Polo i les pistes del Barcelona Lawn Tennis Club, i així successivament totes les zones verdes immediates a la ciutat. A més, l'exercici de l'esport exigirà traslladar-se a distàncies superiors a 12 quilòmetres.

Aquesta zona, que comprèn el parc del Turó, les pistes de tennis del Barcelona, els camps del Polo i el camp d'En Galvany, constitueix una extensió que, estudiada urbanísticament de conjunt i amb un màxim respecte pel magnífic arbrat que ha costat tants anys de crear, pot donar com a resultat una immillorable zona lliure amb parc, piscines i camps d'esports populars i que,

Arquitectura més nova

La setmana passada apareguren damunt *La Publicitat*, dos articles titulats — tots dos — *L'arquitectura nova*. Dos crítics, els senyors Sacs (Joan) i Cassanyes (M. A.) els signaven, i el propòsit que guiava aquesta doble publicació no podia ésser més raonable. En efecte; es tractava d'examinar el cas de l'arquitectura contemporània simultàniament des de dos punts de vista, i aquesta estereoscòpia em sembla moltíssim plausible en tota crítica, i particularment m'ho sembla a mi, en crítica de l'arquitectura, ja que vaig ésser jo mateix l'autor d'una controvèrsia en forma de comèdia que Conferència Club representà i en la qual tres professors de crítica arquitectònica enfrontaven llurs respectives concepcions. En el duo que ara comentem no hi ha res de comèdia ni de riure. El senyor Sacs dona el punt de vista acadèmic com si diguéssim de «pre-Arquitectura nova», amb justesa, amb agudesia i amb una rara qualitat de gust liberal; el senyor Cassanyes, pel seu costat, presenta el punt de vista «post-arquitectura nova» amb una agilitat que fa respirar de satisfacció, sobretot a mi, que sense desestimar l'arquitectura vella no em conformo amb la «nova», sinó que vull treballar per la «més nova».

Permeteu-me que citi, en l'idioma original, unes paraules de l'arquitecte-urbanista anglès, Dr. Raymond Unwin: «*The scape from excessive mechanisation will not be found by retracing our steps*». Crec que té raó: no sortirem de l'arquitectura maquinista fent marxa enrera. Ens caldrà fer marxa endavant. Unwin és un esperit selecte i molt escoltat — no solament per mi, que podria ésser acusat d'entendiment per un mestre en Regional Planning i espais lliures que són també activitats noves —, sinó també pel G. A. T. C. P. A. C., que fa poc retreia, aquí mateix, les ciutats-satèl·lits de Londres, en gran part filles d'Unwin. Doncs bé; si és escoltat, escoltem-lo també nosaltres. No vulguem barrar el pas del tot a la construcció maquinista; tractem d'endegar el seu corrent i de facilitar-li una sortida endavant, de manera còmoda. Al fons, el moviment funcionalista és un moviment pueril: «*a grandir*». Crec que amb habilitat se'l pot inclinar, des d'ara, cap a un costat, de forma que no ocupi tota l'amplada de la carretera, com aquests camions feixucs que impedeixen que cotxes més lleugers els passin. Un cop s'hagin apartat un xic els «contemporanis», els de «demà» podrem embalar i passar — tenim la directa més llarga. El que no hem de fer és estirar-los cap endarrera, perquè d'això sí que ni en sortiríem ni ens convingria de sortir-nos-en, ni jo en vull ésser.

La manera de donar pas a una «arquitectura més nova», sense matar la construcció maquinista — la qual, com he reconegut sempre, té qualitats pràctiques inapreciables, que fóra trist que la Humanitat llencés al fossar — és dividir l'activitat constructiva en dues: *Arquitectura* (art, instint, sensibilitat, emocions), i Construcció Maquinista, que jo anomeno *Actar* (funció pràctica, mecànica, economia de materials, fabricació en sèrie). A aquesta construcció *Actar* cal empenyer-la — no mai frenar-la — vers les formes de moviment, fent així que repregui alè, audàcia i excitabilitat, fora dels límits de l'Art, i que, reduïda als seus límits de construcció, deixi lliures els artistes de l'Arquitectura per empendre, des del *sobrerrealisme* o des d'una altra base, la tasca de creació i construcció espiritual que ara la dictadura dels edificis de munició vol obstaculitzar.

Es cert, com proclama M. A. Cassanyes, que els signes precursors d'aquesta més nova Arquitectura són visibles al món. I ens cal felicitar-nos de la ràpida reacció que a casa nostra tenen aquells signes de salut; i, sobretot, de la importància que l'obra d'un arquitecte nostre, Gaudí, cobra en el desvetllament de l'Art de l'Arquitectura. No fa tres anys que jo mateix havia d'explicar Gaudí, damunt els *Cahiers d'Art* de París, on una escomesa sagnant s'acabava de produir contra del seu art. Avui, a París mateix, esperits fins i molt a la page m'assenyalen la Sagrada Família com a camí dels arquitectes de demà. M. A. Cassanyes s'interessa pel Parc Güell i pel nostre desconcertant, però apassionant, modernisme. Els senyals dels temps són bons, els augurs favorables, i els que marxen a la batalla emparats per ells — crec que diu Esquít — tenim corda per anar lluny.

NICOLAU M.ª RUBIO
(Arquitecte)

Pasta de Cera

El fang que l'artista
treballa amb més gust

Olivera, 25 - Telèf. 31816

GRAN EXCURSIÓ EN AUTOCAR A SUISSA

DE L'11 AL 19 DE JUNY

ITINERARI

Barcelona, Narbona, Valence, Lyon, Ginebra, Lausane, Berna, Interlaken (Jungfrau, facultativa), Montreaux, Castell de Chillon, Vevey, Evian-les-Bains, Aix-les-Bains, Grenoble, Avignon, Barcelona

Hotels de primer ordre
Luxós autocar Pullman

Preu del viatge tot comprès
430 PESSETES per persona

VIATGES BAIXAS

Rambla del Centre, 33, entradada pel Passatge Bacardí, 1
Telèfon 12492

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

URALITA
TUBERIA SANITARIA
DRENA
Absolutament impermeable, Inoxidable, Lleugera, No calen reparacions
URALITA, S. A.
PLAÇA ANTONI LÓPEZ, 15
TELÈFON 16556

RADIO I DISCOS

L'esdevenidor de la Ràdio a Catalunya

L'Estatut serà el punt de partida per a la realització de totes les iniciatives que restaven inèdites per les traves que fins ara havien posat els governs centrals. Compresa en aquesta tasca formidable que aviat veurà iniciada pel Govern de la Generalitat, hi ha la radiodifusió catalana.

Es paradoxal el cas de Catalunya en el que respecta a la ràdio; fou a Barcelona on s'instal·là la primera emissora ibèrica; la nostra ciutat fou una de les primeres d'Europa que disposà d'un servei normal de ràdio i d'una entitat de radiofònics entusiastes que amb el seu esforç contribuïren d'una manera definitiva a l'expansió de l'afició a aquest meravellós invent.

L'Associació Nacional de Radiodifusió instal·là aquella primera emissora i les dues que funcionen actualment, però en el moment actual jo crec que Catalunya ocupa un dels darrers llocs — si no el darrer — en el consorci radiofònic europeu.

Pel que toca a Catalunya es refereix, fins fa poc, la ràdio estava en mans d'una empresa comercial forastera que gaudia dels màxims privilegis que li havia atorgat la dictadura en forma de monopoli més o menys encobert.

Mentre l'Associació pogué desenvolupar-se sense obstacles, érem considerats arreu d'Europa com un dels capdavanters en el moviment radiofònic, però així que disposicions dels governs centralistes-dictatorials es barrejaren en les nostres coses, començarem a retrocedir.

Sortosament, no hi ha mal que durí cent anys, i encara que aquest mal ha durat massa, ben aviat el Govern de Catalunya tindrà a les seves mans l'organització dels serveis de radiodifusió catalans. Arribat aquell moment, cap de les dues emissores avui existents no pot representar dignament Catalunya: cal, almenys, una estació d'una potència mínima de 60 kilowatts, ampliable a 100 o més quan convingui.

Cal que ens escoltin bé des de tot Catalunya, amb el més modern aparell de galena; cal que les nostres emissions es sentin clares des de tot Europa.

El servei de ràdio organitzat directament renaixement definitiu del nostre poble; pot realitzar una tasca de catalanització amb fruits immediats.

I així com ara l'Associació Nacional de Radiodifusió és l'únic puntal que tenen els radiofònics catalans, que defensa amb tota energia que la radiodifusió no sigui exclosa de les facultats que el Govern de la República ha de concedir a Catalunya, també el dia en què la Generalitat vulgui començar la seva tasca d'organitzar la ràdio a casa nostra, l'Associació es disposarà a cooperar també a aquesta gran obra, no pas per explotar cap emissora, que no és aquesta la seva finalitat, sinó per contribuir amb el seu esforç i el de tots els radiofònics que la formen, que Catalunya disposi d'un servei de radiodifusió que la situï en un lloc de preferència i d'administració.

JOAN DOMENECH GILART

DISCOS DE DIVERSOS GENERES

NOTES DIVERSES

No és tan abundant la producció de discos de música de concert que ens permeti com abans dedicar una crònica a cada gènere; per això ara fem més via en seguir els catàlegs de discos, detallant junts els de diversos gèneres.

Començarem pel disc que porta un dels *Nocturns* de Debussy, el titulat *Núvols*. Es precisament amb aquests *Nocturns* i amb el poema simfònic *La mer* on es poden trobar millor les característiques d'aquest autor. La fantasia subjectiva arriba al límit i tota la tècnica de l'impressionisme sembla abocada en aquestes obres: l'aigua, l'aire i tot el que és matèria inanimada pren amb el moviment d'aquesta música subtil una semblança de sensibilitat que li encomana l'artista amb la seva especial manera de fer. Ara bé, és possible seguir tot això amb el disc? Havíem confessat que no, en altres edicions d'altres *Nocturns*, en les quals l'audició només era possible de seguir quan en l'entorn hi havia encara la impressió d'una anterior audició. En general, tota la instrumentació moderna només és possible de seguir des del disc amb un enregistrament detallista que permeti anotar tots els moviments i acords de l'orquestra. Cal reconèixer que en aquest disc l'Orquestra de Filadèlfia es sent tota sempre i l'audició és així magnífica; potser contribueixi a obtenir aquest resultat una encertada distribució de micròfons captadors per sobre la massa orquestral que actua en una sala de determinades condicions.

Escoltat el disc d'aquesta música, que és tot idealitat i imatges, cal passar al gènere més oposat, com és la música teatral de Wagner. Per bé que el fragment del cor de les filadores de *L'Holandès errant* no és encara dels extrems de l'oposició, i menys en la forma en què és ofert en aquest disc. El pianista Paderewski interpreta en forma superba la transcripció per a piano que va fer Liszt d'aquest deliciós fragment. L'encert de l'arranjament s'escau en la llibertat de procediments amb què és fet, pensant només en l'efecte pianístic i no en la partitura, de la qual només aprofita esquemàticament el tema.

A tot arreu ha arribat l'èxit de la sarsuela del mestre Torroba *Luisa Fernanda*, i ací mateix no som els primers d'anotar-ho. La característica principal de la música d'aquesta obra és la sinceritat, i pels mateixos motius ha tingut un èxit semblant al de *Doña Francisquita*, i té també els mèrits d'aquella altra obra, també de Vives, que ara sembla oblidada, *La Villana*. Com ja és tradició en les obres de Moreno Torroba, es troben en *Luisa Fernanda* molts temes del folklore castellà, i les melodies que no ho són, per la seva senzillesa ho sem-

blen. Res de grans àries i concertants, cançons alegres que només necessiten artistes que les vocalitzin bé, com ho fan Laura Nieto i el tenor Tino Folgar. Aquest duo que porta el disc que després detallem, és un encant per la naturalitat amb què és fet i la simplicitat amb què aquests artistes el canten.

Un altre disc de música de sarsuela és omplert per l'Orquestra Demon's amb una fantasia formada per diversos fragments d'obres del popular mestre Serrano. No és que musicalment tingui massa valor aquesta forma, però sempre és grat escoltar aplegats aquests fragments tan coneguts per tots i que plauen, tot i que se'n podrien afegir als aplegats en aquest disc d'altres potser de més categoria musical del mateix autor.

J. G.

Núvols — Nocturn — Debussy — O. S. de Filadèlfia. Cia. Gramof. DB 1614. El vaixell fantasma — Wagner — Liszt. Chor. Paderewski. Cia. Gramof. DA 1253. Luisa Fernanda — Moreno Torroba. L. Nieto i T. Folgar. Cia. G. DA 4206. Exits del mestre Serrano. O. Demon's Jazz. Cia. Gramof. AF 489.

L'HORA RADIADA

Amb motiu de la retransmissió que l'emissora E. A. J. 15, Ràdio Associació, fa de les sessions municipals, L'Hora radiada de MIRADOR es trasllada, en principi, als dijous a la mateixa hora.

Així, doncs, aquest vespre a dos quarts de deu del vespre tindrà lloc la nostra hora radiada, amb el programa següent:

9'30. Disc Parlat, per Guillem Díaz Plaia.

9'40. Organitzacions MIRADOR. Sumari del número.

9'45. Conferència sobre Els valsos vienesos, per Josep Maria Planes, amb discos.

—On vas ensenyant les potes? No saps que la moda és anar llarg?

(Lustige Kiste, Leipsic)

Conferències als sense feina

L'estació de Berlín començarà aviat una sèrie d'emissions seta un pla original.

Cinc dies cada setmana es tractaran temes relacionats amb la vida ordinària per mitjà de conferències, converses, reportatges, obres radiofòniques de caràcter instructiu, interviu, etc.

Hom suposa que els obrers sense feina es reuniran en grups a escoltar l'audició i discutiran el que hagin sentit. Cada grup podrà senyalar un delegat que s'entrevistarà un cop per setmana amb el director dels cursos per tal de canviar impressions.

Els programes es publicaran els divendres de la setmana anterior. Cada setmana serà dedicada a un tema. El de les sis primeres setmanes són: Tècnica, Colonització del camp, Socorsos urgents, Dret, Vida de fàbrica i Temps lliure.

L'exposició de ràdio de París

La novena exposició de ràdio de París tindrà lloc aquest any al Grand Palais, des del dia 8 de setembre fins el dia 18.

RECEPTOR

Radio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Teléfono 23058

RADIO-LOT

Passeig de Sant Joan, 17
BARCELONA

Recorda una vegada més que pot oferir-vos els receptors de la més alta qualitat fabricats per

General Motors Radio

El mi lor prestigi en ràdio recepció

Luisa Fernanda

la bella comèdia lírica de gran èxit ha de figurar entre la seva col·lecció d'obres modernes

Adquiriu-la avui mateix impressionada en discos
"LA VOZ DE SU AMO"

"Luisa Fernanda" Els millors fragments d'aquest gran èxit interpretats per **Laura Nieto, Emilio Sagi-Barba, Tino Folgar**, etc. Acompanyament d'Orquestra. Cinc discos dobles amb àlbum especial.

Orquestra Simfònica de Filadèlfia. Mtre. Stokowski
Nocturns. (Debussy). Num. 1 Núvols, I i II parts.

Portàtil 101 "La Voz de su Amo".
Preu en negre, 300 ptes. En colors,
360 ptes. Model luxe, 450 ptes.

Ignace Jan Paderewsky. (Pianista)

El vaixell fantasma, (Wagner-Liszt) "Chor de les filadores", I i II parts.

Cantants de l'Orquestra Típica Mexicana

Las cuatro milpas. - Allá en el rancho grande. Cançons.

Anita Sevilla

Alma andaluza. Paso-doble amb fandangos. **Corazón de acero.**

Orquestra Ambrose

Dilo a mamá. Foxtrot. **ORQUESTRA NAT SHILKRET.**
Si no me besas. Foxtrot.

LA VOZ DE SU AMO •